

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ

ИЗВЕШТАЈ О

СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
„ЛУЧИЋА ОГРАДА“
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Д.О.О. ЗА ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АОП И ИНЖЕЊЕРИНГ
"ИНФОПЛАН"   Аранђеловац

2016. година

ПРЕДМЕТ: **ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „ЛУЧИЋА ОГРАДА“
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

НАРУЧИЛАЦ: **ОПШТИНА КОСЈЕРИЋ**

ОБРАЋИВАЧ: **ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЗА
ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АУТОМАТСКУ
ОБРАДУ ПОДАТАКА И ИНЖЕЊЕРИНГ “ИНФОПЛАН”
Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ**
34300 Аранђеловац, Краља Петра I бр. 29

**РУКОВОДИЛАЦ
ИЗРАДЕ:** **МАРИЈА ОРЛИЋ ПОЉАКОВИЋ, дипл.пр.планер**

РАДНИ ТИМ: **ЈАДРАНКА КАРАЛИЋ, дипл.инж.арх.
ГОРДАНА КОВАЧЕВИЋ, дипл.инж.арх.
МАРИЈА ПАУНОВИЋ МИЛОЈЕВИЋ, дипл.инж.арх.
ДАНИЈЕЛА КАРАШИЋЕВИЋ, дипл.инж.арх.
ГОРАН КАРАЛИЋ, дипл.инж.арх.
ДРАГАНА СТОЈИЛОВИЋ, дипл.инж.арх.
САЊА СРЕЋКОВИЋ, дипл.инж.арх.
СЛАЂАНА ГАЈИЋ, дипл.инж.геод.**

**ДИРЕКТОР
ВЛАДАН ЋОРЋЕВИЋ**

САДРЖАЈ

Увод.....	1
1.0. Полазне основе стратешке процене утицаја.....	3
1.1. Преглед садржаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“.....	6
1.2. Карактеристике и циљеви Плана	7
1.2.1. Опис границе Плана детаљне регулације.....	7
1.2.2. Постојећа и планирана намена површина Плана детаљне регулације за подручје „Лучића ограда“.....	7
1.2.3. Циљеви Плана детаљне регулације.....	10
1.3. Хијерархијски однос са другим плановима-планска усклађеност.....	11
1.3.1. Планови вишег реда од значаја за План детаљне регулације	11
1.4. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју Плана.....	17
1.4.1. Природне карактеристике и историјски развој општине Косјерић.....	17
1.4.2. Стање културног наслеђа.....	20
1.4.3. Стање квалитета животне средине.....	20
1.5. Карактеристике животне средине простора који може бити изложен негативном утицају.....	23
1.6. Разматрана питања и проблеми животне средине у обухвату Плана.....	24
1.7. Резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама.....	25
2.0. Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја и избор индикатора.....	26
2.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене.....	26
2.2. Индикатори стратешке процене.....	27
3.0. Процена могућих утицаја Плана на животну средину.....	31
3.1. Процена утицаја на животну средину и поређење варијантних решења.....	31
3.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења.....	35
3.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.....	35
3.4. Мере за ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину.....	42
4.0. Смернице за ниже хијерархијске нивое.....	50
5.0. Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана.....	51
5.1. Индикатори праћења стања.....	52
5.2. Права и обавезе надлежних органа.....	53
6.0. Методологија стратешке процене утицаја на животну средину.....	56
7.0. Тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину.....	57
8.0. Приказ начина одлучивања за избор предложеног плана	57
9.0. Закључци стратешке процене утицаја.....	58

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела бр. 1 - Упоредни биланс планираних површина.....	9
Табела бр. 2- Општи и посебни циљеви са избором индикатора	28
Табела бр. 3- Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује).....	33
Табела бр. 4 - Вредновање карактеристика утицаја.....	36
Табела бр. 5 – Матрица процене утицаја.....	37
Табела бр. 6- Највиши дозвољени нивои спољашње буке.....	47
Табела бр. 7.-Препоруке за асеизмичну градњу.....	47
Табела бр. 8.- Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре.....	48
Табела бр. 9. - Индикатори праћења стања животне средине.....	52

УВОД

Стратешка процена утицаја представља поступак којим се врши процена утицаја одређених планова и програма на животну средину са циљем да се интегрисањем основних начела заштите животне средине (начело одрживог развоја, интегрисаности, предострожности, хијерархије и координације, јавности) у поступак припреме, израде и доношења Плана обезбеди одрживи развој и заштите животне средине. Значајан циљ је такође да се благовремено, у фази док постоје алтернативне процене, елиминишу или ограниче негативни утицаји на животну средину и здравље људи.

Законом о стратешкој процени утицаја ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10) дефинисана је обавеза спровођења поступка стратешке процене утицаја на животну средину за планове и програме из области урбанистичког планирања. Стратешка процена утицаја урбанистичког плана на животну средину ради се у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја. На основу одредби члана 5. Закона, стратешка процена се обавља за урбанистички план. Стратешком проценом за урбанистички план успоставља се оквир за одобравање будућих развојних пројеката, одређених прописима којима се уређује процена утицаја пројеката на животну средину.

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току израде урбанистичких планова. Стратешка процена утицаја животну средину је процес који поред принципа, такође интегрише и циљеве одрживог развоја. Ово интегрисање заштите животне средине се практично обавља у току свих фаза израде плана, и то од дефинисања принципа, визије, циљева, концепције, стратешких опредељења, планских решења, стратешких приоритета и инструментаријум за спровођење. Нарочито је осетљив и важан део у коме се дефинишу критеријуми, мере и правила коришћења, уређења земљишта и простора, као и заштите елемената животне средине.

Важност стратешке процене утицаја на животну средину огледа се у томе што:

- јача процес заштите животне средине током израде програма, планова и одређивања политика,
- смањује могућност да се направе озбиљне грешке,
- идентификује специфичне утицаје и лоцира кумулативне ефекте,
- у фази када су могућа алтернативна решења помаже доношењу одлука заснованих на информацијама и процени могућих значајних утицаја и нема ограничења која се јављају у фази Процена утицаја већ дефинисаних намена или пројеката.

Као инструмент заштите животне средине стратешка процена је комплементаран поступак са проценама утицаја пројеката, односно објеката. Стратешка процена је претежно квалитативна и заснива се на експертској процени, процењују се утицаји који су са становишта трајања дугорочни, а у вези су са циљевима заштите и развоја.

Стратешка процена утицаја на животну средину је инструмент којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји планских решења на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, у овом случају Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ и одређује мере за смањење негативних утицаја на животну средину и здравље људи. У савременом планирању простора, увођењем Извештаја о стратешкој процени утицаја, еколошка димензија прожима читав процес израде планских докумената и интегрисана је у планска решења, чиме планови постају квалитетнији и усклађенији са концептом одрживог развоја. Применом стратешке процене утицаја у урбанистичком планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба развоја, уређење и заштите планског подручја. Планирање подразумева развој, а нова стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. Стратешка процена интегрише социјално–економске и физичке елементе животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава политику, план или програм ка решењима која су, пре свега од интереса за животну средину.

У фази одлучивања како о изради планског документа, тако и о изради стратешке процене, извршени су одговарајући аналитички поступци и дефинисане полазне основе и оквир за израду Плана детаљне регулације „Лучића ограда“, као и за обављање стратешке процене. У поступку одлучивања о изради стратешке процене испуњен је законски обавезни садржај у погледу: (а) разлога за израду стратешке процене, (б) приказ питања и проблема заштите животне средине, (в) разлоге изостављања појединих питања и проблема заштите животне средине, (г) елемената извештаја о стратешкој процени, (д) предлога методологије и других обавеза носиоца израде извештаја о стратешкој процени, (ђ) начина учешћа заинтересованих органа и организација, као и јавности у поступку израде и разматрања извештаја о стратешкој процени, (е) других података од значаја за израду стратешке процене.

Стручни обрађивач стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ је ИНФОПЛАН д.о.о. из Аранђеловца. У изради Извештаја ангажовани су експерти за поједине области које разматра стратешка процена утицаја на животну средину, а у циљу добијања што потпунијег и квалитетнијег Извештаја.

Једна од предности израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину огледа се у томе што процедура израде Извештаја прати процедуру израде Плана детаљне регулације и пружа могућност ефикаснијег утицаја на планска решења и благовремено достављање евентуалних примедби у циљу унапређења и заштите животне средине.

Саставни део поступка стратешке процене су консултације са заинтересованим органима и организацијама и са становништвом, а у циљу обезбеђивања ефикасне заштите животне средине и одрживог развоја планског подручја. У овом случају поред претходних консултација, консултација у току израде планског документа, обавиће се и јавне консултације у оквиру јавног увида о нацрту планског документа. Обједињавањем административног и методолошког поступка израде, стручне контроле, верификације и јавног увида планског документа и стратешке процене омогућава се рационални приступ.

Резултати стратешке процене представљени су у Извештају о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ на животну средину, који је урађен у складу са чл. 12. – 17. Закона, и који поред уводних напомена садржи следеће теме и подтеме, и то:

- Полазне основе стратешке процене утицаја;
- Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
- Процена могућих утицаја Плана на животну средину;
- Смернице за ниже хјерархијске нивое;
- Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана;
- Методологија стратешке процене процене утицаја Плана на животну средину;
- Тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину;
- Приказ начина одлучивања за избор предложеног Плана ;
- Закључци стратешке процене утицаја (нетехнички резиме).

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину неког планског документа је завршни документ процеса стратешке процене и саставни је део планског документа. То је документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и програма и којим се одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину ради се на основу Одлуке о изради стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ на животну средину, (број 501-37/11-02 од 29.11.2011. године).

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Стратешка процена утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ је процес који ће обезбедити:

- приказ утицаја планираних намена, целина, зона, објеката, функција, садржаја и планираних линијске и комуналне инфраструктуре на стање и вредности животне средине на подручју Плана детаљне регулације
- имплементацију обавезујућих еколошких смерница у План детаљне регулације и
- примену смерница и мера заштите животне средине у поступку имплементације Плана.

У обављању стратешке процене полази се од основних начела утврђених одредбама члана 4. Закона, и то:

- 1) **Начело одрживог развоја** – одрживи развој јесте усклађен систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. **Разматрањем** и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.
- 2) **Начело интегралности** – политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.
- 3) **Начело предострожности** – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.
- 4) **Начело хијерархије и координације** – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и програм.
- 5) **Начело јавности** – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене.

Као основ и полаз за израду стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Лучића ограда“, коришћена је следећа документација и подаци:

- Одлука о приступању изради Плана детаљне регулације "Лучића ограда" у општини Косјерић, бр.350-2/11-02, од 02.02.2011.године,
- Одлука о изради Стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ бр. 501-37/11-02 од 29. 11. 2011.године,
- Концепт Плана детаљне регулације „Лучића ограда“,
- Нацрт Плана детаљне регулације „Лучића ограда“,

- Просторни план Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије" бр. 88/2010. од 23.11.2010. године, "Службени гласник Републике Србије", број 72/09 и 81/09 - исправка, 64/2010 - одлука УС и 24/2011).
- Просторни план општине Косјерић ("Службени лист општине Косјерић", број 7/11)
- План управљања отпадом (Одлука скупштине општине број: 501-53/10-02 од 14.04.2011.год.)
- Услови надлежних институција, органа, организација и предузећа за израду Плана.

За израду стратешке процене утицаја Плана на животну средину и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана, вредновање простора са аспекта еколошке одрживости и прихватљивости, избор најбоље понуђеног решења и предлагање смерница за ниже хијерархијске нивое, коришћена је следећа законска регулатива:

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС" бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС" бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС" бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС" бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС" бр. 36/09, 88/10 и 91/10);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС" бр. 71/94);
- Закон о водама („Сл. гласник РС" бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о шумама („Сл. гласник РС" бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о јавним путевима („Сл. гласник РС" бр. 101/05, 123/07, 101/11 и 93/12);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС" бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС" бр. 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Сл.гласник РС" бр. 36/09);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС" бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити од пожара („Сл.гласник РС" бр. 37/88, 37/89, 53/93, 67/93, 92/93, 48/94, 101/05, 111/09 и 20/2015);
- Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности („Сл.гласник РС" бр.36/09);
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл.гласник РС" бр. 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС" бр. 135/04);
- Закон о пољопривредном земљишту („Сл.гласник РС" бр. 62/06, 65/08 и 41/09);
- Правилник о техничким нормативима за хидратантску мрежу за гашење пожара („Сл. лист СФРЈ" бр. 30/91);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената („Сл. гласник РС", бр. 31/10, 69/10 и 16/11);
- Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС" бр. 20/10),
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС" бр. 23/94);
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС" бр. 92/10);
- Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС" бр. 98/10);
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС" бр. 56/10);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС" бр. 31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС" бр. 47/83 и 13/84);
- Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 69/2005);
- Правилник о дезинфекцији и прегледу воде за пиће („Сл. гласник СРС" бр. 60/81);

- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица („Сл. гласник РС” бр. 41/10);
- Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 72/10);
- Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/2010);
- Правилник о Националној листи индикатора заштите животне средине („Сл. гласник РС”, број 37/11);
- Правилник о садржини начину и поступку израде планских докумената („Службени гласник Републике Србије, број 31/2010 и 69/2010);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 67/11, 68/12-УС, 72/12 и 7/14-УС);
- Уредба о граничним вредностима емисије приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и рокови за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 35/11);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 11/10, бр. 75/10);
- Уредба о класификацији вода („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08).

1.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „ЛУЧИЋА ОГРАДА“

Садржај Плана детаљне регулације „Лучића ограда“, урађен је у складу са одредбама и методологијом Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС” бр. . 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14);

САДРЖАЈ:

- ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА
- ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ПЛАНА

1. Правни и плански основ за израду концепта Плана
2. Опис границе плана детаљне регулације
3. Опис границе Плана
4. Анализа постојећег стања
5. Концепт плана

II ПЛАНСКИ ДЕО ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

1. НАЧИН КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА

- 1.1. Грађевинско подручје

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

- 2.1. Правила уређења за целине и зоне одређене планом
- 2.2. Услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре
  - 2.2.1. Саобраћајна инфраструктура
  - 2.2.2. Комунална инфраструктура
  - 2.2.3. Електроенергетска инфраструктура
  - 2.2.4. Телекомуникациона инфраструктура
  - 2.2.5. Термоенергетска инфраструктура
  - 2.2.6. Прикупљање и одлагање чврстог отпада
  - 2.2.7. Зеленило и зелене површине
  - 2.2.8. Спорт и рекреација
- 2.3. Правила уређења и грађења за изградњу површина и објеката осталих намена
  - 2.3.1. Зона кућа за одмор
- 2.4. Комерцијални садржаји у функцији туризма

3. ОСТАЛИ УСЛОВИ ИЗГРАДЊЕ И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА

- 3.1. Попис објеката за које се пре обнове или реконструкције морају изградити конзерваторски или други услови
- 3.2. Услови заштите природе
- 3.3. Закључци стратешке процене утицаја (нетехнички резиме)
- 3.4. Општи и посебни услови и мере заштите живота и здравља људи и заштита од елементарних непогода
  - 3.4.1. Заштита од пожара

- 3.4.2. Заштита од ратних дејстава
- 3.5. Мере енергетске ефикасности
- 3.6. Посебни услови приступачности објеката и површина јавне намене особама са посебним потребама
- 3.7. Локације за које се обавезно ради урбанистички пројекат
- 3.8. Расписивање јавних конкурса
- 3.9. Правила парцелације, препарцелације и исправке граница парцеле

III. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

ГРАФИЧКИ ДЕО

1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА

1.2.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Граница плана детаљне регулације "Лучића ограда" (у даљем тексту граница Плана) почиње од тремеђе кат.пар.бр. 175/1, 175/3 и 210/1 у КО Мрчићи, наставља десним смером по спољашњим ободима кат.пар.бр. 210/1, 211/42, 211/29, 211/21, 211/92, 211/5, пресеца планирани пут па његовом регулацијом наставља ка западу у дужини од око 335 метара, па онда продужава границом к.п. бр. 211/85, 211/67, 311/79, 311/78, 211/77, 175/9, 175/43, 175/55, 175/40, потом стиже до планираног пута који прати ка западу у уджини од око 5 метара а онда иде право на запад кроз парцелу 175/1 у дужини од 62 метра до Граничне тачке број 1 ($Y = 7416346.57$, $X = 4884353.87$), а потом иде право на север у дужини од око 60 метара, одакле прати планирану регулацију пута ла северу у дужини од око /30 метара. Затим продужава границом к.п. бр. 213/5, 213/6, 213/1, 175/11, 175/54, 175/11, обухвата планирани пут и продужава границом к.п. бр. 175/ 56, 2131, 213/2, 175/25, 212/5, 175/3, и стиже до тремеђе кат.пар.бр. 175/1, 175/3 и 210/1 одакле је опис и почео. Горе наведене катастарске парцеле чијом ободом иде граница Плана налазе се унутар плана тј. у обухвату су.

Површина План износи 16.9 ha.

1.2.2. ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „ЛУЧИЋА ОГРАДА“

Планско подручје обухвата обронке планине Маљен, уз североисточну границу општине Косјерић. У постојећем стању Плана детаљне регулације "Лучића ограда" евидетирано је око педесет објеката повремениг становања – викенд насеље. Објекти су грађени неплански и без грађевинске дозволе (неки објекти су легализовани), на парцелама малих димензија.

У обухвату Плана грађевинско подручје је на 2,62 ха, односно 15,41% површине Плана, док је земљиште ван грађевинског подручја на око 14,42ха, односно 84,82%. У постојећем стању земљиште ван грађевинског подручја чине шумско земљиште и пашњаци.

Планом је предвиђено повећање површина под грађевинским земљиштем како би се на одговарајући начин третирао значајан природни и економски ресурс. Оваквом променом постиже се промена вредности земљишта које даље омогућује развој инфраструктурних система и система јавних површина, као и рационално коришћење и економски ефикасна алокација. Вредност земљишта директно зависи од просторне дистрибуције активности и намена.

Планиране намене површина дефинисане су као површине јавних и осталих намена у оквиру грађевинског подручја.

ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ

Од укупне површине Плана која износи 16,9 ха, планирано је грађевинско подручје у површини од 16,9 ха, односно 100%. Планирано грађевинско подручје се поклапа са границом Плана.

Највећи део посматраног подручја заузимају куће за одмор, комерцијални садржаји у функцији туризма и саобраћајне површине.

Грађевинско земљиште – површине јавних намена

Укупна површина за јавне намене износи 2,58 ха, односно 14,32% укупне површине Плана.

Планиране површине за јавне намене обухватају земљиште планирано за изградњу:

1. Саобраћајних површина
2. Спортских терена
3. Зелених површина : уређено зеленило

Грађевинско земљиште – површине осталих намена

Укупна површина осталих намена износи 14,32ха, односно 84,73% грађевинског подручја.

На основу анализе постојећих намена и процене развоја, узимајући у обзир ограничења, просторне могућности планирања саобраћаја и комуналне инфраструктуре, простор обухваћен Планом може се поделити на две просторне целине:

Целина I. Зона становања,

Целина II. Зона комерцијално туристичких садржаја

Целина I. Зона становања,(12,33 ха)

Састоји се од постојеће и планиране зоне кућа за одмор, као и зоне спорта и рекреације.

У зони становања, поред кућа за одмор, планира се и изградња мањих објеката услуга за потребе насеља.

Садржаји који су планирани у склопу ових зона су:

- Куће за одмор
- Терени за кошарку и одбојку на трави
- Дечије игралиште
- Уређене зелене површине за одмор
- Вежбаоница на отвореном

Планира се повећање бонитета објеката, првенствено кроз регулисање инфраструктурне опремљености, као и начина коришћења земљишта.

Целина II. Зона комерцијално туристичких садржаја (4,05 ha)

Ова целина је сачињена од зоне предвиђене за изградњу туристичких садржаја у оквиру које се планира могућност изградње смештајних капацитета (пансион, мањи хотел, бунгалови...)

У следећој табели приказани су биланси површина по намени.

Табела 1. Упоредни биланс планираних површина :

НАМЕНА ПРОСТОРА	Постојећа површина (ha)	Постојећа површина (%)	Планирана површина (ha)	Планирана површина (%)
ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ				
ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ				
1.1 Саобраћајне површине				
Саобраћајнице				
Путно зеленило	0,35	2,06	2,23	13,19
Σ	0,35	2,06	2,23	13,19
1.2 Спорт и рекреација				
Спортски терени	/	/	0,33	1,95
Σ	/	/	0,22	1,29
1.3 Комунални објекти				
Постројење за пречишћавање отпадних вода	/	/	0,02	0,12
Σ	/	/	0,02	0,12
свега – површине јавне намене	0,35	2,06	2,58	15,26
ПОВРШИНЕ ОСТАЛЕ НАМЕНЕ				
2.1 Повремено становање - куће за одмор				
Повремено становање - куће за одмор	2,27	13,35	10,15	60,06
Σ	2,27	13,35	10,15	60,06
2.2 Комерцијални садржаји у функцији туризма				
Апартмани, хотел, услуге ...	/	/	4,17	24,67
Σ	/	/	4,17	34,47
свега – површине остале намене	2,27	13,35	14,32	84,73

Укупно грађевинско подручје	2,62	15,41	16,9	100
ЗЕМЉИШТЕ ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА				
Шуме	13,60	80,0	/	/
Пашњаци	0,82	4,82	/	/
Укупно земљиште ван грађевинског подручја	14,42	84,82	/	/
ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА	17,00	100	16,9	100

1.2.3. ЦИЉЕВИ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Циљеви уређења и изградње на територији општине Косјерић, а посебно простора у ком је планирана изградња инфраструктурних објеката и основни програмски елементи су:

- дефинисање правила грађења и уређења на јавном и осталом грађевинском земљишту;
- стварање просторних услова како би се за плански опредељено земљиште, обезбедила флексибилна могућност реализације туристичких и спортско – рекреативних садржаја;
- дефинисање нових саобраћајних површина, нових саобраћајница, за обезбеђење приступа планираним објектима као и повезивање са садржајима у окружењу;
- разграничење површина јавног грађевинског земљишта од осталог у складу са Законом и прописима;
- дефинисање могућности парцелације и препарцелације;
- стварање услова за очување и унапређење животне средине, природних вредности,
- заштита и унапређење шума, као и дефинисање садржаја и диспозиција истих у простору шума;
- омогућавање развоја туризма који ће допринети активности овог подручја у ширим размерама, али који неће угрозити природне капацитете и вредности подручја.

Оперативни циљеви развоја Плана детаљне регулације:

- 1) **Намена површина** у складу са:
  - конфигурацијом терена (нагибом и експозицијом),
  - климатским одликама (осунчање , ваздушна струјања...),
  - структуром педолошког покривача.
- 2) **Спречавањем неконтролисаног ширења насеља** на површинама земљишта високих бонитетних класа и шумског земљишта.
  - Уклањање, ублажавање и спречавање нових конфликтних ситуација у простору.
- 3) Обезбеђење предуслова за развој разгранате и функционално дефинисане **мреже комуникација**.
- 4) Унапређење **комуналне опремљености** подручја

1.3. ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ

При процени могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, морају се у обзир узети планови вишег реда и планови од значаја за предметни План, због обавезујућих смерница које морају бити имплементирани у предметни План. На то обавезује једно од начела стратешке процене утицаја - начело хијерархије и координације на свим нивоима.

Извршена је прелиминарна процена планских и стратешких докумената од значаја за израду Плана детаљне регулације и стратешке процене. Као најзначајнији издвајају се:

- Просторни план Републике Србије-ПП РС ("Службени гласник РС", број 88/10)
- Стратешка процена утицаја Просторног плана Републике Србије на животну средину
- Просторни план општине Косјерић („ Службени лист општине Косјерић“, број 7/11)
- Стратешка процена утицаја Просторног плана општине Косјерић на животну средину

1.3.1. ПЛАНОВИ ВИШЕГ РЕДА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „ЛУЧИЋА ОГРАДА“ У КОСЈЕРИЋУ

СТРАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Питања заштите животне средине разматрани у току израде Стратешке процене, дефинисана су на основу стања животне средине и захтева везаних за заштиту животне средине из планских и других докумената. Ова питања представљају стратешки важне елементе за обезбеђење заштите и унапређења животне средине при дефинисању просторног развоја Републике Србије.

Општи циљ Стратешке процене припремљен је на основу прикупљених података о стању животне средине, стратешких питања заштите животне средине од значаја за Републику, као и циљева и захтева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената. У том контексту, као општи циљ Стратешке процене дефинисана је заштита основних чинилаца животне средине и одрживо коришћење природних вредности, као и унапређење управљања отпадом и рационално коришћење минералних и енергетских ресурса са циљем смањивања загађења и притисака од људских активности у еколошки угроженим подручјима.

Квалитет амбијенталног **ваздуха** у појединим областима и градовима Србије условљен је емисијама SO₂, NO_x, CO, чађи, прашкастих материја и других загађујућих материја које потичу из различитих објеката и процеса. Мерење емисије дужни су да обезбеђују загађивачи ваздуха, претежно индустрија и енергетика.

Земљишта Србије изложена су различитим облицима деградације, која се манифестује у виду: смањења и деградације пољопривредног земљишта (услед водне и еолске ерозије, заслањивања земљишта, губитка хранљивих елемената, механичког збијања, приликом обраде тешким машинама, забаривања, поплава, губитка плодности, промене намене земљишта, ширење насеља и различитих видова загађења антропогеног порекла); загађења земљишта као последице индустријских, рударских, пољопривредних и саобраћајних активности и енергетике. На територији Републике Србије није могуће дати свеобухватни приказ стања квалитета земљишта, јер не постоји систематски мониторинг земљишта који би обезбедио јединствено прикупљање и анализе узорака, као и приказивања података.

Решења за смањење негативних и увећање позитивних утицаја Просторног плана на животну средину припремљена су за сваку категорију према постојећем степену загађености, деградације и притисака на животну средину, у форми стратешких решења и концепата којима се унапређује стање животне средине у категоријама загађене и деградиране животне средине, односно обезбеђује задржавање постојећег стања у категоријама квалитетне животне средине.

За подручја релативно квалитетне животне средине, са преовлађујућим позитивним у односу на негативне утицаје на човека, живи свет и квалитет живота, обезбеђују се решења и опредељења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећава ефекат позитивних утицаја, који се користи као компаративна предност у планирању развоја. У овим подручјима је потребно спречити лоцирање делатности које загађују или деградирају животну средину, а све остале делатности спроводити уз примену одговарајућих мера заштите.

За подручја веома квалитетне животне средине, у којима доминирају позитивни утицаји на човека, живи свет и квалитет живота, обезбеђују се решења и опредељења којима се унапређује постојеће стање које се користи као компаративна предност у планирању развоја. У овим подручјима је потребно спречити лоцирање делатности које загађују или деградирају животну средину, а све остале делатности спроводити уз примену одговарајућих мера заштите.

Развој туризма се мора заснивати на принципима одрживости који подразумевају реалне процене туристичких дестинација и капацитета, рационално коришћење ресурса за потребе задовољења туристичких потреба, одговарајуће опремање будућих туристичких подручја и ефикасно управљање отпадом и отпадним водама;

Мере које треба предузети у сектору туризма:

- побољшати смештајне капацитете, развити туристички систем квалитета и систем заштите потрошача;
- развити туристички информациони систем (информативни центри, брошуре, имиџ, позиционирање итд.);
- развити додатну туристичку понуду уз постизање економске исплативости и локалног просперитета (трговина, гастрономија, угоститељство, активности, путничке агенције итд.) отварањем нових радних места и уз максимално очување културног богатства и природне разноврсности;
- идентификовати и отклонити актуелне и потенцијалне конфликти између туризма и других активности везаних за коришћење ресурса.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга имисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ („СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ“, БРОЈ 7/11)

Просторни план општине Косјерић обухвата подручје општине Косјерић, која се налази у региону западне Србије, у златиборском округу. Општина се граничи са општином Ваљево на северу, источно је општина Пожега, западно је Бајина Башта и на југу се граничи са општином Ужице.

Косјерићка котлина ограничена је са североистока обронцима Маљена, на југоистоку је Честобродица, на југозападу Црнокоса, а на западу Јелова Гора.

И поред релативно повољног положаја у западном делу централне Србије, сама општина има транзитни карактер и представља периферно подручје развоја у односу на главне осовине развоја Србије. Главни правци повезивања су такође дефинисани географским одредницама, и то преко долина река Скрапеж, Западне Мораве, Мораве и посредно, преко Вардара са јужном Европом.

Потенцијали развоја

Захваљујући транзитној улози, кроз општину Косјерић пролазе важни микро и макро-регионални саобраћајни правци који је повезују са околним подручјем, али и пружају могућност међу-регионалног умрежавања и то са:

- Београдским макрорегионом (преко пута Ваљево-Пожега)
- Војводином
- Црном Гором (Јадранским приморјем) - преко магистралне пруге Београд-
- Бар.

Природно окружење и његове морфолошке карактеристике свакако су један од важних потенцијала општине Косјерић (јужне падине Маљена и Повлена, Косјерићка котлина, северни и североисточни огранци Јелове горе, Дрмановине, Црнокосе, долина реке Скрапеж) који се морају пласирати у складу са плановима туристичког развоја целе западне Србије. Потенцијална чворишта, преко којих је могуће стимулисати и пораст регионалног значаја су свакако **парк-шума Дивчибаре**.

Ограничења развоја

У погледу туризма, главну препреку представља неадекватна инфраструктура (саобраћај, смештајни капацитети) која не одговара савременим стандардима и захтевима. Посебан проблем лежи и у недостатку регионалне сарадње, те у овом случају конкурентност суседних (и потенцијално комплементарних) садржаја и потенцијала више представља сметњу целовитом регионалном развоју будући да је општина окружена већ развијеним туристичким центрима попут Златибора, **Дивчибара** и Таре, те да тиме њена ионако слабија понуда губи на значају.

Могућности за развој туризма

- Велике могућности за развој еколошког туризма, поготово у вишим пределима Повлена и Маљена, где је човек није знатније утицао на богату природу. Ово је посебно особено за пределе посебних лепота (видиковци, клисуре, шумске површине);
- Повољна распоређеност туристичких одредишта и места по целом подручју Општине, чиме се отварају могућности за развој "туристичких коридора" у виду "стаза здравља", пешачких и бициклистичких рута, којима би се повезали различита туристичка одредишта и дао подрстек развоју мањих одредишта, која се самостално не могу туристички истаћи.

Ограничења за развој туризма

- Близина већ развијеним и препознатљивих туристичких садржаја у блиском окружењу општине Косјерић (Златибор, Тара са Дрином, **Дивчибаре**, Бања Врујци) сужава и усложњава могућности и видове развоја туристичке понуде Општине.
- Низак ниво саобраћајне и инфраструктурне повезаности и опремљености представља значајно ограничење развоја, будући да су за њихово унапређење потребна знатна поечтна улагања.
- Слаба насељеност туристички најпривлачнијих подручја је значајно ограничење за развој.
- Неразвијеност општинске привреде, а посебно пољопривреде, која би била подршка туризму. Ово ограничење је посебно особено за сеоско подручје. Све ово упућује на интегрално решавање питања привредног и демографског развоја Општине
- Релативно низак ниво квалитета опремљености и уређености постојећих туристичких објеката - хотелски капацитети и одмаралишта су углавном ниске категорије и постоји потреба за њиховом обновом и одговарајућим опремањем како самих објеката, тако и пратећих спортско - рекреативних простора и садржаја, што све захтева значајна улагања.
- Супротност, у одређеним случајевима сукобљеност развоја туризма и заштите природе и природних добара.

Јачање активности туризма на простору општине Косјерић, а посебно подручјима очуване природе подразумева уређење и изградњу одговарајуће инфра- и супраструктуре, што може имати негативних последица на животну средину;

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

❖ Правила уређења

Правила уређења простора за туристичка насеља

Смештајни садржаји туристичких центара: хотели, мотели, пансиони, одмаралишта (дечја и радничка), апартмани, места за камповање,...

Спортско-рекреативни садржаји туристичких центара: игралишта - ливаде (бадминтон, фризби, фудбал на трави), изграђени спортски терени (кошарка, одбојка, мали фудбал, тенис (отворени и затворени простор), базени (затворени и мали отворени за планине), фитнес, сауна, вишенаменске спортске сале (цудо, гимнастика, јога...), јахање, мини голф, стрелиште, дечија игралишта различитог карактера, библиотека, музеј, ...

Угоститељски садржаји туристичких центара: ресторани, кафеи, „drive-in“ ресторани, експрес ресторани, кафане, бифеи, посластичарнице, брза храна (роштиљнице, пекаре), ...

ОСТАЛИ могући садржаји туристичких центара: простори за туристичко обавештавање (инфо-службе и пунктови), простори за негу тела и лепоте (500-2500м²), рехабилитациони центри, амбуланта, паркиралишта, приступи,...

❖ Правила грађења

Програмски елементи за планирање туристичких центара и њихових намена

Индекс искоришћености земљишта је однос између бруто површине под објектом и површине грађевинске парцеле помножен бројем 100, а највећи дозвољени по зонама изградње у појединим туристичким центрима је:

1. туристичке зоне - бунгалови - 20,
2. етно-еко зоне - 25,
3. зоне кућа за одмор – викенд зоне - 20,
4. туристичке зоне - апартмани - 25,
5. централне пословно-комерцијалне зоне - 40,
6. туристичке зоне – хотели - 50.

Преглед капацитета основних и пратећих туристичких садржаја (без смештајних капацитета)

- трговина - 0,6-0,7 м²/лежају;
- централне функције и услуге - 0.3 м²/лежају;
- спортско-рекреативни садржаји у отвореном простору унутар насеља - 5-8м²/лежају;
- јахање 6 -20 особа/км путање, дневно 25-80 особа/км путање.

Просторни услови за летње спортске и рекреативне садржаје

Општи услови организације простора: заветрина, орјентација север, северо-исток, раван терен, у планинским условима пожељна је и осунчаност.

- тениски терен (20/40м, тј за појединачну игру 8.23/23.77, за игру парова 10.97/23.77, ограђивање жичаном оградом за један терен даје 36.6/18.3, бочно обезбедити слободну траку од 3.65м), обрада терена трава, бетон, асфалт, шљака
- игралиште за кошарку (26/14м, тј. потребно 480м²), обрада терена земља, шљака, асфалт
- игралиште за одбојку (18/9м, 242м²) обрада терена, земља, шљака, асфалт

- универзални терен - комплексно игралиште за мали фудбал, одбојку, кошарку и рукомет (40/20 или 25/50), обрада терена, земља, шљака, асфалт
- игралиште за фудбал (110/75м, 8250м², гледалиште још око 1000м²), обрада терена трава,
- групација игралишта за стони-тенис (сто 2.74/1.52м, за један сто потребно око 40 м²)
- игралиште за бадминтон (игра појединца 5.18/13.40м, игра парова 6.10/13.40м, око 120м²), обрада терена трава, бетон, асфалт, шљака
- боћање на отвореном простору (25-40/ 26.5м, око 110м²)обрада терена шљака
- билијар (столови 2-2.3/1-1.15м, околни простор 1.6, за један сто око 20 м²)
- игралиште за мини-голф (различите величине, мин. 400м²)
- Пикник: 15-30 јединица/ха, свака јединица за 4-8 особа, опремљена паркингом заклоњеним визуелном баријером, (евентуално огњиштем + извором воде), простором за одлагање смећа.

СТАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ НА ЖИВОТНУ

Општи циљеви Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косјерић на животну средину (због хијерархијске и временске условљености и планског хоризонта Просторног плана Републике Србије и секторских стратегија, планова) су:

- опште побољшање и унапређење стања у простору и животној средини општине Косјерић;
- уређена територија општине Косјерић са квалитетнијом животном средином, чистијим ваздухом и довољном количином квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, производњу и рекреацију, као предуслова за хуманије услове живљења (станована, рада, рекреације);
- рационалније коришћење природних ресурса, нарочито необновљивих и делимично обновљивих (воде, земљиште природног богатства и ресурса);
- заштита и очување атрактивности, аутохтоности и разноврсности предела и пејзажа;
- заштита и очување амбијенталних, предеоних и пејзажних вредности подручја, заштићених природних и културних добара и наслеђа;
- заштита од загађивања и деградације природних вредности подручја (ваздуха, површинских и подземних вода, шумског, пољопривредног и водног земљишта, флоре и фауне и укупног диверзитета подручја);
- заустављање и спречавање ерозије и ерозионих процеса на угроженим локацијама и зонама;
- смањење извора загађивања ваздуха избором еколошки најприхватљивијих енергената и увођењем енергетске ефикасности;
- коришћење обновљивих извора енергије (енергије сунца, ветра, воде, биомасе и биоотпада);
- заштита од појаве и повећања нивоа буке применом биолошких и техничких мера заштите у складу са просторним зонингом;
- сузбијање непланске изградње и ненаменског коришћења простора;
- усвајање Плана управљања отпадом (смањење отпада на извору настанка, увођење рециклаже, безбедно депоновање комуналног отпада на регионалној депонији и управљање осталим врстама отпада);
- успостављање система контроле над свим облицима загађивања са плановима превентивних, санационих и мера заштите животне средине;
- утврђивање услова за процену утицаја планова нижег реда, уз претходну идентификацију могућих проблема и промена у простору и животној средини;
- утврђивање услова за процену утицаја на животну средину појединачних пројеката на животну средину, за зоне и целине за које није предвиђена израда планова нижег реда и зоне и целине за које ће се радити одговарајући урбанистички планови;

- институционално и нормативно јачање органа за заштиту животне средине;
- подизање и јачање нивоа еколошке свести, информисања и едукације становништва о еколошким проблемима укључивањем јавности у доношење одлука у погледу мера заштите животне средине;

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косјерић на животну средину:

- еколошка валоризација подручја Плана, предлог функционалног (еколошког) зонинга за предложени развој на одржив и еколошки прихватљив начин;
- одрживост и еколошка прихватљивост Просторног плана општине Косјерић;
- спречавање просторно-еколошких конфликта у поступку израде, усвајања и имплементације Плана;
- интеграција и функционално повезивање компатибилних намена, функција и садржаја;
- спречавање могућих негативних утицаја и негативних ефеката на животну средину и здравље становништва;
- вредновање свих позитивних утицаја и ефеката у животној средини;
- спречавање могућих грешака и штете по животну средину при планирању простора;
- рационално коришћење свих природних ресурса;
- заштита и ревитализација културних добара;
- заштита и унапређење стања природних вредности (стање и квалитет ваздуха, вода, уређених зелених површина, спречавање појаве буке и вибрација);
- унапређење квалитета површинских и подземних вода;
- смањење ризика загађења ваздуха;
- очување аутохтоности и разноврсности предеоних типова и пејзажних вредности;
- коришћење обновљивих извора енергије, избор еколошки најприхватљивијих енергената и успостављање енергетске ефикасности;
- управљање отпадом и отпадним водама;
- ревитализација, ремедијација и унапређење стања животне средине, свих деградираних локација и зона;
- очување еколошког капацитета простора и животне средине;
- успостављање мониторинга животне средине;
- обавезна Процена утицаја на животну средину при реализацији појединачних Пројеката и прописивање мера за спречавање, отклањање и минимизирање утицаја на природну и животну средину, као и мера заштите и мониторинга животне средине.

Према одредбама Просторног плана општине Косјерић, прописана је обавезна израда планова нижег хијерархијског нивоа. На основу тога и закључака изведених проценом могућих утицаја Просторног плана и ефеката у простору и животној средини, прописују се обавезне смернице Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косјерић.

1.4.ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

1.4.1.ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ

Геосаобраћајни положај и историјски развој општине Косјерић

Територија општине Косјерић налази се у јужној половини западне Србије, између Подриња, Ваљевске Подгорине, Шумадије и Западног поморавља. Подручје општине обухвата северни део Златиборског округа, кога чине 10 општина. Граничи се са пет општина: Бајина Башта, Ваљево, Мионица, Пожега и Ужице. Геосаобраћајни положај локације "Лучића ограда" дефинише географски положај у оквиру територије Дивчибара.

Тачно време насељавања подручја данашње општине Косјерић тешко је утврдити. Осетнији долазак становништва почео је у другој половини 18. века, уочи познате народне побуне познате под именом "Кочина крајина". Углавном су се досељавали људи из Црне Горе, источне Босне, са Златибора и Таре. Најстарији досељеници населили су, пре осталих места, Варду, Таор и Маковиште. Сматра се да најстарији досељеници потичу из породице Косијер. Косјерић је почео убрзано да се развија тек 1882. године иако му је у томе сметала близина већих места каква су, у оно доба, били Ваљево и Пожега. За верош је проглашен 1893. године а за град тек 30. априла 1966. године и убрзано се развија од проласка пруге Београд-Бар 1972. године.

Климатске карактеристике

Климатске карактеристике прате се са две станице на различитим надморским висинама: Пожега (на 311m н.в.) и Дивчибаре (на 960m н.в.) и са главних метеоролошких станица: Златибор, Пожега и Ваљево.

Субпланинска клима заступљена је на подручју обухваћено планом. Оваква клима је карактеристична за надморску висину која прелази 800m. Одликују је врло хладне зиме, свежа лета, док су температурне амплитуде мале са топлијим јесенима од пролећа

Температура ваздуха. Средња годишња температура је 10,2°C, најхладнији месец је јануар са средњом температуром од -1,1°C, а најтоплији је јул са 20,0°C. Први мразеви се јављају у септембру. На овој територији ледени дани се јављају од новембра до марта са максимумом у јануару. Мразни дани се, пак јављају и у априлу, па чак и у мају (позни мразеви).

Влажност ваздуха - Влажност ваздуха представља количину водене паре у атмосфери и један од најважнијих климатских елемената. Од њене количине директно зависи појава падавина. Водена пара у атмосфери ефикасно апсорбује дуготаласно зрачење Сунца. Релативнај влажност ваздуха показује степен засићености ваздуха воденом паром. Влажност ваздуха зависи, од температуре ваздуха и количине падавина. Значајна је јер утиче на биљни и животињски свет, али и на здравље људи. Влажност ваздуха на подручју општине Косјерић је минимална у априлу (око 71%), а максимална у децембру (око 86%) што је последица обилних падавина које се излучују у виду кише и снега и ниских температура ваздуха.

Падавине. Падавине су веома важан климатски елемент. Недостатак падавина изазива велике проблеме код биљног и животињског света. Уз температуру ваздуха, падавине представљају један од најважнијих климатских елемената.

Просечна годишња количина падавина износи 778mm, максимални просек је у мају (94mm), а минимум у фебруару (48mm). У вишим пределима број снежних дана је 94. За средње месечне и годишње падавине може се рећи да су неравномерно распоређене. Однос између најкишовитијег месеца и месеца са најмањом количином падавина се креће око 2:1. Изражена су два максимума и минимума. Први максимум се јавља крајем пролећа. Примарни минимум се јавља у октобру на ободним деловима, а у фебруару у котлинама. Секундарни максимум се јавља у новембру, а секундарни минимум на планинама у фебруару.

Снежни покривач. Снег служи као заштита зимских усева од јаких мразева а сем тога из њега се добија залиха воде у земљишту важна за биљке у првим пролећним месецима. Трајање и висина снежног покривача важно је за водопривреду због пораста нивоа река у пролећном периоду, затим за електропривреду због оптерећења далековода, за грађевинску делатност као и за друмски, железнички и водени саобраћај.

Број дана са...	јан	феб	мар	апр	мај	јун	јул	авг	сеп	окт	нов	дец	год
снегом	14,1	13,4	11,7	6,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,1	7,3	2,0	11,8	67,8
Снежним покривачем	28,0	23,1	19,0	6,2	0,5	0,0	0,0	0,1	0,1	2,0	11,1	22,2	112,3

Облачност и осунчаност. Осунчаност је битан климатски фактор јер утиче на осунчавање и смањење интензитета сунчеве инсолације, спречава излучивање из земљишне површине чиме ублажава колебање температуре. Сунчева светлост је веома битан климатски елемент, јер служи воћу као извор енергије за стварање органске материје, првенствено шећера. Са око 2000 сунчаних сати годишње, подручје општине Косјерић изузетно је повољно за туристе и зими и лети. На овом подручју сунчеве светлости има довољно. У знатном периоду вегетације доминира директна сунчева светлост, што уз друге факторе омогућава висок квалитет плодова. Просечна годишња облачност на подручју општине Косјерић је 65% покривености неба, што није мала вредност. Најмања просечна облачност је у августу (46%), а највећа у новембру (81%).

Ветар представља један од најзначајнијих климатских параметара јер утиче на температуру, влажност ваздуха, падавине. Ветар утиче на испаравање тла и водене површине, на раст биљака, људске активности, посебно туризам и водопривреду. Најважнији параметри су честина и брзина ветра. У планинским пределима честина и јачина ветра далеко више зависе од рељефа него у низијским крајевима јер се са променама надморске висине мења распоред ваздушног притиска. Појава ветра је највећа зими а најмања у пролеће. Најчешћа је појава ветра из правца северозапада. Највећа средња брзина ветра јавља се у априлу 1,8 метара у секунди, а најмања у децембру 0,7 метара у секунди. Хладни ветрови дувају са Дрине и познати су по томе што доносе падавине. У пролеће и јесен дувају југо и ветар са Златибора наговештавајући промену времена.

Педолошке карактеристике. Положај општине Косјерић у односу на педолошку структуру није повољан. У педолошком смислу највеће пространство у општини заузимају слабије врсте земљишта. Заступљени су разноврсни типови земљишта, различитих производно-бонитетних вредности.

Присутни су различити типови земљишта: скелетна земљишта на серпентину, смеђе скелетоидно земљиште на шкриљцима.

Скелетна земљишта на серпентину погодују гајењу шума, углавном борових, а на пропланцима трава. Иако им се не поклања већа пажња, ливаде и пашњаци на овом земљишту су солидног квалитета. Тло овог типа заузима јужне стране Маљена у **атарима села Росићи, Скакавци и падинама Козомора.**

Смеђе скелетоидно земљиште на шкриљцима је најдоминантнија врста земљишта у деловима изнад 800 m, претежно у југозападном делу општине. Ова земљишта, по свим својим особинама, предодређена су за шуме, ливаде и пашњаке. Међутим, уколико се ђубре, ова земљишта могу бити погодна за гајење воћа, кромпира и крмног биља. На просторима општине Косјерић највећи део земљишта је захваћен врло слабом ерозијом, али се за даље њихово коришћење поставља потреба увођења или проширивања заштитних противерозионих мера.

Геолошке карактеристике

Геотехничке карактеристике нису довољно познате, јер су значајнија истраживања вршена у оквиру ГУП-а Косјерића, односно изван простора обухвата Плана.

Шуме и шумско земљиште

Подручје обухваћено Планом највећим делом је обрасло боровом шумом. Истовремено непосредно се граничи са одељењем број 88, одсеци „а“ и „б“ и одељењем број 89, одсек „б“. Наведене одсеке чине природне састојине црног бора старости 80-90 година у којима се спроводе редовне мере газдовања шумама. Састојине су сврстане у наменску целину „26“ – заштита земљишта првог степена. Састојине ове наменске целине имају првенствено заштитну функцију и то заштиту земљишта од ерозије, регулисање водног режима. Поред заштите имају и производну функцију и у њима се планирају газдинске интервенције али слабијег интензитета уз јачање општекорисних функција шума као што су туристичко-рекреативне.

Биодиверзитет

На планском подручју заступљено је повремено, викенд становање, те узгој стоке и домаће живине није заступљен. С обзиром да је већи део територије под шумским растињем, доминирају шумске животиње: зечеви, веверице, лисице...

Сеизмолошке карактеристике

Подручје Србије карактеришу тектонски потреси, а величина штетних дејстава зависи од литолошког састава стенског комплекса, регионалних и локалних сеизмогених услова. Територија Косјерића налази се у Дринско ивањичком елементу који се простире у залеђу Динарида, тачније ван зоне примарних утицаја. Према карти напонских поља Србије (Сикошек, 1996), истражни терен се налази на граници зоне компресије и зоне интеракције компресије и ундације астеросфере, на растојању од око 200 до 350 km од примарног контакта. "Ту су могући земљотреси са магнитудама $7,5 > M > 6,5$, односно интензитета $10^\circ > MCK > 9^\circ$ (Сикошек, 1996)". Сеизмотектонски склоп је условљен првенствено неотектонском издељеношћу и савременим активним раседима који у њој учествују. На основу анализе података о догођеним земљотресима на подручју Србије (Сикошек, 1996) запажа се да је истражно подручје било погођено земљотресима магнитуде $4,3 > M > 5$, односно интензитета $6^\circ > MCK > 8^\circ$.

Природна добра

На основу достављене документације, документације Завода за заштиту природе Србије, бр.020-1235/2 од 15.06.2012.год. и увидом у Централни регистар заштићених природних добара Србије, утврђено је да :

1. На предметном подручју нема заштићених природних добара
2. Је подручје Плана детаљне регулације "Лучића ограда" у оквиру ИВА подручја (Important Bird Areas) који је саставни део мреже утврђене Уредбом о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", бр.102/109)

1.4.2. СТОРОНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Становање

На предметној локацији изграђено је око педесет објеката повременог становања – викенд насеље. Викендице су грађене неплански углавном од опеке, дрвета и камена.

Саобраћајна мрежа

Планско подручје налази се на удаљености око 300 m од општинског пута Дивчибари –Каона и везу са овим путем остварује преко некатегорисаног пута. Овај пут је земљани, врло је небезбедне регулационе ширене, неправилне је геометрије и једино он постоји од путне инфраструктуре.

Велики проблем у планирању саобраћајних површина на овом делу представљају неплански изграђени објекти на врло малим парцелама без регулисаних излаза на путно земљиште. Изграђени објекти су већином без решеног питања приступа и паркирања.

Водопривредна инфраструктура

На простору предвиђеном за израду Плана детаљне регулације "Лучића ограда" не постоји водоводна инфраструктура. Планом се предвиђа изградња потребних капацитета.

Већина од изграђених објеката отпадне воде испушта у септичке јаме на сопственим парцелама.

Гасна инфраструктура

На простору обухваћеном планом нема постојећих и планираних гасоводних инсталација.

Телекомуникациона инфраструктура

Телекомуникациона инфраструктура не постоји на подручју плана и треба је у целости изградити за потребе планираних и постојећих објеката.

Електроенергетска инфраструктура

За потребе планског подручја у предходном периоду је изграђена стубна Т.С. снаге 250/160 KVA, и напојни 10kV далековод на бетонским стубовима са АЛЏ водовима одговарајућег пресека из правца Т.С. 35/10 kV "Ражана" снаге 2x2,5 MVA који је довољног капацитета да задовољи потребе потрошача електричном енергијом на целом подручју, укључујући и планско подручје "Лучића ограда".

У погледу нисконапонске мреже подручје је углавном неизграђено. Не постоје електроенергетски објекти виших напонских нивоа изнад 10kV.

На подручју обухвата плана не постоје услови за коришћење обновљивих извора енергије, изузев соларне енергије, углавном за индивидуалне потребе.

Спровођењем мера енергетске ефикасности смањиће се потребе за електричном енергијом.

1.4.3. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

За поступак процене утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“, на животну средину, коришћени су подаци о простору из постојеће документације као базе података, подаци добијени увидом, евидентирањем и идентификацијом извора загађивања на терену. Преглед стања природних фактора и чиниоца животне средине у зонама угрожене животне средине и просторне целине за које постоји могућност да буду угрожени, дати су кроз анализу и процену стања и степена угрожености природних вредности и еколошког капацитета простора.

Завод за јавно здравље Ужице контролише квалитет ваздуха у граду Косјерићу на основу уговора са Скупштином општине Косјерић. Мониторинг квалитета ваздуха прати се мерењем концентрација чађи, сумпор диоксида и азот диоксида на фиксним локацијама на основу Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Сл.гласник РС бр.11/2012).

Мерна места мониторинга аерозагађења у Косјерићу су : Елкок, Дуњићи, Црепана, Водовод, Галовићи-гробље, Основна школа, Елкок-раскрсница, Елкок-пумпа, Дечији вртић.

Укупне таложне материје: У току 2012. Забележено је прекорачење максимално дозвољене месечне ($450 \text{ mg/m}^2\text{dan}$) на мерном месту Водовод. **Метали у укупним таложним материјама:** Годишње вредности за олово, кадмијум, арсен и никал су испод максимално дозвољених вредности датих у немачком стандарду TA LUFT. Вредност за цинк није нормирана. Запажене су нешто веће вредности никла (иако испод GV) на мерним местима у околини Елкока у односу на друга мерна места. **Суспендоване честице фракција PM₁₀:** Број прекорачења дневне максимално дозвољене вредности ($50 \mu\text{g/m}^3$) је 13 од 41 узорака, од којих 6 прелази толерантну вредност за 2012.годину. **Метали у укупним суспендованим честицама:** све је у дозвољеним границама.

Истовремено, мониторинг квалитета ваздуха, редовно врши и Агенција за заштиту животне средине. У агломерацијама **Нови Сад, Ниш, Панчево и Косјерић ваздух је током 2014. године био I категорије, чист или незнатно загађен ваздух**, јер нису прекорачене граничне вредности концентрација ни једне загађујуће материје.

Континуирано праћење квалитета ваздуха у градском подручју врши се од 2005.године.

На подручју Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ не постоји мерно место за мониторинг аерозагађења, а утицај самог града на планско подручје је незнатан.

Не врши се континуирано праћење нивоа буке у животној средини.

Квалитет ваздуха

Поматрано подручје представља, када је квалитет ваздуха у питању, еколошки очувану средину. Једини извори загађивања ваздуха су индивидуална ложишта у којима се врши сагоревање фосилних (природних) горива и друмски саобраћај постојеће путне мреже.

С обзиром да је у питању викенд становање, емитовање загађујућих супстанци заступљено је у минималним концентрацијама.

Квалитет вода и земљишта

Загађивање подземних вода и земљишта може бити последица низа фактора, и то услед: неизграђености канализационе инфраструктуре, односно непрописно изграђених септичких јама, бесправне изградње, непрописног и неорганизованог одлагања отпада...

На простору Плана детаљне регулације "Лучића ограда" не постоје ни водоводна ни канализациона инфраструктура.

Домаћинстава која су обухваћена Планом детаљне регулације „Лучића ограда“ имају сопствене септичке јаме. Нема података о томе да је се неко од домаћинстава са ове територије обратило надлежном органу локалне самоуправе како би добило потребне услове за изградњу санитарне, водонепропустне септичке јаме, а све према Одлуци о одржавању комуналне хигијене на територији општине Косјерић („Службени лист општине Косјерић“, бр.18/09). Септичке јаме изграђене на овом подручју су водопропусне, зидане каменом тако да пропуштају отпадну воду у околну земљиште. Септичке јаме као и резервоари за сакупљање кишнице (која се користи као техничка вода) налазе се уз викендице, што представља еколошки неприхватљиво решење.

Специфичан облик угрожавања земљишта представља бесправна изградња објеката. Последица оваквих појава је интензиван утицај на природно-еколошке вредности простора чиме се умањује његова биолошка и естетска вредност.

Управљање отпадом¹

Рурална подручја на територији општине Косјерић нису обухваћена циклусом сакупљања отпада, нити је организовано његово привремено одлагање на уређеним локацијама. Отпад прикупљен на територији општине отпрема се на регионалну санитарну депонију „Дубоко“ у Ужицу. Пуштена је у рад 19. октобра 2012. године. Обезбеђује еколошко одлагање отпада за 372.000 становника девет локалних заједница Златиборског и Моравичког округа.

На територији општине постоји депонија отпада, на локацији „Пијучка чесма“. Депонија је отвореног типа и на њу се некада довозио отпад, пре изградње регионалне депоније. Урађен је пројекат санације и рекултивације исте (У фази усвајања је).

На предметном подручју није организовано прикупљање и одвоз чврстог отпада од стране комуналног предузећа КЈП "Елан" које је основано од стране општине Косјерић. Када ће организовано прикупљање отпада са ове територије почети не може се са сигурношћу рећи. Комунални отпад је отпад из домаћинства (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства. Уопштено, комунални отпад се састоји од следећих главних фракција: органски отпад (остаци хране, отпад из дворишта, трава, лишће, одсечене гране, дрвеће); папир и картон (новине, књиге, часописи, комерцијална штампа, канцеларијски папир, папир за паковање, папир за чишћење, валовити папир); пластика (амбалажни материјал, кутије, боце, пластичне кесе, фолије и други производи од пластике); стакло (боце, тегле, амбалажа за пића, равно стакло); метал (лимене канте, лименке, алуминијум, гвожђе и други метали); текстил и кожа; остало (прљавштина, пепео, улично смеће, прашина, неидентификовани материјали).

Може се закључити да становништво са ове територије, Плана детаљне регулације „Лучића ограда“, прикупљени отпад одвози у сопственој режији до најближих контејнера који се налазе на периферији Косјерића. Овакав закључак је донет на основу тога што на овој територији није регистрована ниједна дивља депонија.

Постојећи начин одлагања отпада не испуњава мере заштите, представља проблем за становништво.

Неопходно је ургентно решавање одлагања отпада, постављањем типских подземних контејнера капацитета 2m². У зони планираних туристичких комплекса потребно је дефинисати позиције и капацитете контејнера за одлагање чврстог отпада.

Ниво буке

На подручју Плана нема систематског праћења нивоа и учесталости буке. Саобраћај на предметној локацији је слабијег интензитета па је самим тим и ниво буке занемарљив. Бука из домаћинства је заступљена у мањој мери.

---

¹ Извор података Општинска управа Косјерић, План управљања отпадом (2011)

1.5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОСТОРА КОЈИ МОЖЕ БИТИ ИЗЛОЖЕН НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ

Утицајно подручје је простор на коме се јављају промене у односу на постојеће стање животне средине.

Зоне промене:

- дуж државног и општинских путева
- зона изградње спортско-рекреативних садржаја
- зона изградње туристичко-комерцијалних садржаја
- зона „кућа за одмор“-викенд становања

Промена квалитета ваздуха

Не очекује се промена квалитета ваздуха у односу на постојеће стање. Уколико дође до повећања концентрације аерополутаната услед појачаног саобраћаја или других активности, може се јавити минимални и привремени утицај на квалитет ваздуха на самом извору (CO₂, CO, меркаптан, непријатни мириси, угљоводоници, честице чађи, прашина и други полутанти).

Промена квалитета воде

На подручју Плана не налази се водно, а подземне воде нису угрожене у редовном раду и раду објеката са планираним активностима. У случају ванредних околности, у случају удеса или других акцидената (изливање горива и сл.) подземне воде могу бити локално угрожене. Објекти по својој намени у току рада немају значајан утицај на квалитет воде, јер ће сви објекти бити повезани у систем каналисања и одвођења отпадних вода, а сама намена је превасходно викенд становање, туризам, комерцијалне делатности, где се по правилу не очекује продукција штетних материја.

Промена квалитета земљишта

У току изградње објеката, код ископа при извођењу радова помоћу грађевинске механизације, вршиће се привремена деградација дела земљишта, односно доћи ће до привремене промене квалитета земљишта. Планирано је заштитно зеленило око објеката, тако да у току редовног рада евентуални негативни утицаји (бука и сл.) биће сведени на минимум. Одвођењем отпадних вода канализационим системом неће имати утицаја на квалитет земљишта. Радом објеката предвиђено је стварање комуналног отпада. Очекује се продукција амбалажног отпада услед развоја туризма, који уз адекватно управљање отпадом неће представљати оптерећење за животну средину, јер се овај отпад у највећој мери рециклира.

Промена нивоа буке

У току редовног рада потребно је да се ниво буке одржава у оквиру прописаних вредности, како унутар објеката, тако и у околном подручју. У редовном раду објеката, није могућа појава бука, вибрација, топлотног, јонизујућег или нејонизујућег зрачења. Планиране интервенције на саобраћајној инфраструктури имају за циљ подизање нивоа приступачности и опслуживања планираних намена посматраног подручја, повећање фреквенности саобраћаја, што за последицу може имати повећани ниво буке. Бука ће настајати услед коришћења грађевинске механизације, приликом изградње хотела мањих капацитета, туристичких комплекса...

Нејонизујуће зрачење

По природи технолошког процеса, у току редовног рада, у трафостаницама и преносним системима (кабловима под напоном), постоје електрична и магнетна поља као вид нејонизујућег зрачења, које се стварају провођењем наизменичне електричне струје у надземни проводницима, а зависе од висине напона, јачине струје и растојања.

У складу са Упутством Међународне комисије за заштиту од нејонизујућег зрачења (ICNIRP) из 2010 године, граничне вредности за излагање становништва:

- електричном пољу, износи 5 kV/m, и
- магнетном пољу, износи 200 μ T;

Промена намене и коришћења површина

С обзиром да се ради о планинском подручју –повремено становање, пашњаци и шумско земљиште, предложена препарцелација са новим садржајима (спортско-рекреативни и туристичко - комерцијални садржаји) омогућиће позитиван утицај, превасходно имајући у виду постојећу намену и чињеницу да ће се допринети да планско подручје добије препознатљивост, да се развије туристичка понуда и да се отварају нова радна места.

1.6.РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Током израде предметног Плана и стратешке процене утицаја на животну средину која је текла паралелно са израдом Плана, разматрана су питања у вези са заштитом животне средине и дефинисани услови под којима се планиране активности могу реализовати.

Заштита животне средине логично подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе као и свих техничко-технолошких мера и прописа утврђених законском регулативом и условима надлежних институција.

У том смислу су за израду стратешке процене утицаја коришћени услови и документи који су у том контексту релевантни, након чега је резиме стратешке процене утицаја са дефинисаним мерама заштите инкорпориран у део Плана који се односи на заштиту животне средине.

На основу процене стања животне средине на планском подручју кључни проблеми заштите животне средине су следећи:

- непостојање водоводне инфраструктуре;
- непостојање канализационе инфраструктуре;
- неорганизованост сакупљања, транспорта и планског одлагања отпада;
- постојање неадекватних, непрописно изграђених септичких јама
- неадекватно управљање заштитом животне средине;
- неразвијен мониторинг животне средине и недовољно инвестирање у заштиту животне средине.

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

Сагласно члану 6. Закона о стратешкој процени утицаја („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 88/10), у Извештају о стратешкој процени утицаја нису посебно разматрана питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и прекогранична загађења. Предметни План није посебно меродаван у потенцијално позитивном или негативном смислу, а са аспекта обавеза према међународним споразумима.

1.7. РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Током израде Плана и Стратешке процене, обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Све консултације су релевантне за процес процене и израду Стратешке процене утицаја, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су Стратешком проценом вредновани и имплементирани у планска решења.

Консултације су обављене и прибављени су услови, мишљења и сагласности од следећих надлежних и заинтересованих институција, органа, организација:

1. **ЕПС - "ЕЛЕКТРОСРБИЈА"** Д.О.О. Краљево - Е.Д. Ужице Електродистрибуција
Косјерић број:451/1 од 11.06.2011.годинеС
2. **ЕЛЕКТРО МРЕЖА СРБИЈА** број: III-18-04-87/1 од 17.08.2012.године
3. **ЈКР "Елан"** број: 420-02/2012 од 23.05.2012. године
4. **ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ**, 03 број 020-1235/2 од 15.06.2012.године
5. **МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ**, Сектор за матерјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, број 1769-3 од 28.05.2012.године
6. **МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА**, Гранична полиција, 03/9 број: 28-272/12 од 25.05.2012.године
7. **"ТЕЛЕКОМ СРБИЈА"** дирекција за технику, извршна јединица Ужице/Пријепоље, Ужице трг партизана 12, број 171-149109/2 од 12.06.2012.године
8. **ЈП "СРБИЈАШУМЕ"** ШГ "Ужице" број 2049/2 од 28.05.2012.године
9. **МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА**,сектор финансија, љутских ресурса и заједничких послова, управа за заједничке послове, 06/3-6 број 1442/12 од 29.06.2012.године

2.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

Приликом припреме урбанистичких планова, уобичајено је да се изврши одговарајућа уградња и разрада циљева планова вишег реда, тако да се уз поштовање услова коришћења, уређења и заштите простора из планова вишег реда дефинишу специфични циљеви за планско подручје, конкретни разматрани простор, намену површина, доминантне делатности које се одвијају на посматраном подручју и сл.

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Приликом израде планова, већина општих циљева Стратешке процене везана је за планска документа вишег реда и услове који они диктирају, док се посебни циљеви дефинишу према специфичности плана, конкретном разматраној делатности, намени површина и др. Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму.

Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување и унапређење стања животне средине, у односу на постојеће стање и планиран развој, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју подручја.

Овај циљ се реализује следећим општим циљевима:

- очување квалитета животне средине,
- предузимање адекватних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања и праћења стања квалитета животне средине,
- плански и контролисани равој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине,
- заустављање даље деградације природне средине,
- развој туризма
- повећање обима инвестиција за заштиту животне средине, обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине.

Посебни циљеви произилазе из интегралног приступа у очувању ресурса и решавања проблема у животној средини:

Ваздух:

- очување и унапређење квалитета ваздуха

Вода:

- очување и унапређење квалитета подземних вода

- развој водоводне и канализационе мреже и обезбеђивање пречишћавања отпадних вода (фекалних, загађених атмосферских) изградњом Постројења за пречишћавање отпадних вода

Земљиште:

- унапређење стања шума и повећање површине под шумом
- рационално коришћење земљишта
- спречавање деградације земљишта, спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у земљиште

Отпад:

- унапређење система прикупљања, третмана и одлагања чврстог отпада

Биодиверзитет

- очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке

Обновљиви природни ресурси

- подстицање коришћења обновљивих извора енергије – соларне

Туризам:

- развијање различитих видова туризма у складу са потребама
- подстицање економског развоја и запослености изградњом пансиона, мотела, хотела, комерцијалних и угоститељских објеката у функцији туризма
- боље промовисање туристичког локалитета „Лучића ограда“ у оквиру општине Косјерић уз обезбеђивање трајне и активне помоћи локалне заједнице
- мотивисање младих људи у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму

Безбедност простора:

- успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана (ваздуха, вода, земљишта и буке)

2.2. ИНДИКАТОРИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Планирање је кључна карика у систему управљања променама у животној средини, а почетни и најважнији корак у процесу планирања је формирање базе података (информационе основе) ради идентификације те исте средине. На основу идентификованог стања у могућности смо да предузмемо адекватне мере у планском процесу у циљу ефикасне заштите животне средине.

Саставни део информационог система представљају показатељи (индикатори). Показатељи управљања животном средином представљају веома битан сегмент у оквиру израде просторног или урбанистичког плана и један ниво у оквиру комплексног просторног информационог система. Сврха њиховог коришћења је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати.

Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Индикатори Стратешке процене су припремљени у складу са циљевима Стратешке процене. У погледу законске регулативе у Србији је донет Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 37/2011) којим се прописује Национална листа индикатора заштите животне средине. Индикатори су подељени према тематским подручјима на индикаторе стања, утицаја, притисака, реакција друштва, одговора, покретачких фактора.

Табела бр. 2 - Општи и посебни циљеви са избором индикатора

посебан циљ	индикатор
ваздух	
очување и унапређење квалитета ваздуха	Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃
вода	
- очување и унапређење квалитета подземних вода - развој водоводне и канализационе мреже и обезбеђивање пречишћавања отпадних вода (фекалних, загађених атмосферских) изградњом Постројења за пречишћавање отпадних вода	- Serbian Water Quality Index (SWQI) - Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК₅, физичко-хемијски и микробиолошки параметри квалитета површинских вода - Нутријенти у површинским и подземним водама - Квалитет воде за пиће - Проценат становника прикључен на јавни водовод - Постројења за пречишћавање отпадних вода из јавне канализације - Проценат становника прикључен на јавну канализацију - Загађене (непречишћене) отпадне воде,
земљиште	
- унапређење стања шума и повећање површине под шумом - рационално коришћење земљишта - спречавање деградације земљишта, спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у земљиште	- Површина, састојине и типови шума - Шумске врсте - Депозиција загађујућих материја, шумско земљиште и мониторинг здравственог стања шума - Површине деградираног земљишта
отпад	
унапређење система	Укупна количина произведеног отпада

прикупљања, третмана и одлагања чврстог отпада	– Укупна количина произведеног комуналног отпада – Укупна количина амбалажног отпада
биодиверзитет	
▪ очување биодиверзитета - избећи неповратне губитке	– Диверзитет врста – Заштићена подручја – Степен ефективности спроведених мера заштите и унапређења, као и степен остварења утврђених циљева очувања и унапређења функционалности и интегритета еколошке мреже
обновљиви природни ресурси	
▪ подстицање коришћења обновљивих извора енергије – соларне	– % искоришћавања соларне енергије
туризам	
• развијање различитих видова туризма у складу са потребама • подстицање економског развоја и запослености изградњом пансиона, мотела, хотела, комерцијалних и угоститељских објеката у функцији туризма • боље промовисање туристичког локалитета „Лучића ограда“ у оквиру општине Косјерић уз обезбеђивање трајне и активне помоћи локалне заједнице • мотивисање младих људи у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму	– Интензитет туризма – Доласци и ноћења туриста (домаћи и страни) – Туристички промет (доласци) и боравак (ноћења) према врстама туристичких места. Према утврђеним критеријумима, сва места се разврставају у 5 врста: главни административни центри, бањска места, планинска места, остала туристичка места и остала места – Број лежајева – Трендови у броју лежајева и броју ноћења
безбедност људи	
▪ развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке)	– Број мерних места, стање мониторинг мреже

Индикатори	Јединица мере
Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за PM ₁₀ , NO ₂ , O ₃ i SO ₂ ,	Број дана у току године са прекорачењем дневне граничне вредности,
Нутријенти у површинским и подземним водама,	Нитрати (mg NO ₃ /l), укупни фосфор и ортофосфати (μg P/l),

SWQI-Serbian Water Quality Index,	<i>Пет описних индикатора (на скали од 0 до100) и индикатор у боји: веома лош (0-38) црвено, лош (39-71) - жуто, добар (72-83) - зелено, веома добар (84-89) – светло плаво и одличан (90-100) – тамно плаво. температура воде (°C), рН вредност (pH), електропроводљивост (μS/cm), % засићења O₂ (%), БПК₅ (mg O₂/l), суспендоване материје (mg/l), укупни оксидовани азот (Нитрати + Нитрити)(mg N/l), ортофосфати (mg P/l), укупни амонијум (mg N/l) и највероватнији број колиформних клица (n/100ml),</i>
Проценат становника прикључен на јавни водовод	% (проценат),
Постројења за пречишћавање отпадних вода из јавне канализације	% (проценат),
Проценат становника прикључен на јавну канализацију	% (проценат),
Загађене (непречишћене) отпадне воде,	% (проценат),
Површина, састојине и типови шума	ha или % (проценат),
Шумске врсте	ha или % (проценат),
Депозиција загађујућих материја, шумско земљиште и мониторинг здравственог стања шума	килограм по хектару (kg/ha)
Површине деградираних земљишта,	% деградираног земљишта у односу на укупну површину и површина деградираног земљишта изражена у ha,
Диверзитет врста	Број јединки по јединици површине. Број гнездећих парова.
Заштићена подручја	Површина у хектарима (ha) Укупни број, структура и површина заштићених подручја у хектарима (ha) Доласци и ноћења туриста: у хиљадама туриста; Туристички промет и боравак према врстама туристичких места: у хиљадама туриста и проценат учешћа у односу на укупан промет; Трендови у броју лежајева и броју ноћења: индекс 2000=100%.
Интензитет туризма	
Доласци и ноћења туриста (домаћи и страни)	
Туристички промет (доласци) и боравак (ноћења) према врстама туристичких места.	
Према утврђеним критеријумима, сва места се разврставају у 5 врста: главни административни центри, бањска места, планинска места, остала туристичка места и остала места	
Број лежајева	
Трендови у броју лежајева и броју ноћења	
% искоришћавања соларне енергије	% (проценат),
Укупна количина произведеног отпада,	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),
Укупна количина произведеног комуналног отпада	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),
Укупна количина амбалажног отпада	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),односно у процентима %,
Број мерних места, стање мониторинг мреже	Број мерних места

3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У складу са законским одредбама процена могућих утицаја плана на животну средину се обавља у оквиру неколико фаза и подфаза, а садржани су следећи елементи:

- a) приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- b) поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
- c) приказ процењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- d) начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, привредним и другим објектима или другим створеним вредностима, као и начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

3.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта нееспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За планове који имају већи степен неизвесности реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана. У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у плану детаљне регулације у оквиру два

сценарија примене плана: тзв. „реални“ у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички“ у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички“, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+“; (2) укупно негативан утицај „-“; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0“; (4) нејасан утицај „?“.

Табела 3.   Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеви СПУ

1. очување и унапређење квалитета ваздуха
2. очување и унапређење квалитета подземних вода
3. развој водоводне и канализационе мреже и обезбеђивање пречишћавања отпадних вода (фекалних, загађених атмосферских) изградњом Постројења за пречишћавање отпадних вода
4. унапређење стања шума и повећање површине под шумом
5. рационално коришћење земљишта
6. спречавање деградације земљишта, спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у земљиште
7. унапређење система прикупљања, третмана и одлагања чврстог
8. очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
9. подстицање коришћења обновљивих извора енергије – соларне
10. успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана (ваздуха, вода, земљишта и буке)
11. развијање различитих видова туризма у складу са потребама
12. подстицање економског развоја и запослености изградњом пансиона, мотела, хотела, комерцијалних и угоститељских објеката у функцији туризма
13. боље промовисање туристичког локалитета „Лучића ограда“ у оквиру општине Косјерић уз обезбеђивање трајне и активне помоћи локалне заједнице
14. мотивисање младих људи у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму

Циљеви стратешке процене

Сектор плана	Сценарио развоја	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Техничка инфраструктура и комунална опрема	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	0	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	0	+	+	0
Туризам	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	0	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	+	0	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
Водоснабдевање	ВАРИЈАНТА 1	0	-	-	0	-	-	0	0	0	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	+	+	0	+	+	0	0	0	+	+	+	+	0
Зеленило	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	-	-	0	0	-	0	0	-	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	0	+	+	0	0	+	0	+	+	0	0	0
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	-	0	0	0	+	+	0	0	0	+	+	0	0	0

*Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“
на животну средину*

Становништво (викенд станавање)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	0	-	-	-	-	0	0	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	0	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0
Заштита предела	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	-	-	-	-	-	0	-	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0

+ – укупно позитиван утицај,
 - – укупно негативан утицај,
 0 – нема директан утицај,
 ? – или нејасан утицај

3.2.РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА

На основу одредби члана 15. Закона, пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Варијантна решења су поређена према циљевима стратешке процене и секторима у плану. Варијанта 1 се односи на неусвајање плана (а самим тим и спровођење плана) је неповољније са свих аспеката. Варијанта 2 се односи на усвајање и спровођење плана уз подршку стратегија, планова и програма. У варијанти 1 да се план детаљне регулације не донесе и да се развој одвија стихијски могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора/активности и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. Истовремено, процењени варијантни утицаји са собом носе и одређени степен ентропије који није могуће са прецизношћу предвидети. У варијанти 2 да се План детаљне регулације имплементира уз подршку примена других стратегија, планова и програма могу се очекивати позитивни ефекти у сваком сектору/активности, који отклањају већину негативних тенденција у развоју, у случају да План не би имплементирао. У овој варијанти могу се јавити и појединачни негативни ефекти, али само на извору, повременог и тренутног карактера.

На основу претходне анализе и процене варијантних решења, може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана знатно повољнија у односу на варијанту да се План не донесе.

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

У конкретном случају не постоји могућност јављања кумулативних и синергијских ефеката у изворном смислу тог појма, тако да није даље вршена анализа.

3.3.ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво Плана детаљне регулације може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у плану на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у овире процене утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа неопходног за добијање одобрења за изградњу.

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану.

Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,
- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту ПДР-а: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта ПДР-а)
- Учесталост утицаја,
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана детаљне регулације, како је приказано у следећој табели.

Табела бр. 4 . Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
Позитиван Неутралан Негативан	- Врло вероватан утицај – ВВ - утицај вероватан - В - утицај могућ – МВ	- краткорочан – К - средњорочан – Ср - дугорочан – Д	- повремен – Пу - средње учестао - СУ - сталан – Ст	Локални (Л) Регионални (Р) Национални (Н) Прекогранични (П) Међународни (М)

У складу са врстом планског документа, карактеристикама планског подручја и стањем животне средине, изабране су карактеристике које одређују стратешки значајан утицај и то:

- Могућ, вероватан и врло вероватан утицај
- Краткорочан, средњорочан и дугорочан утицај
- Повремен, средње учестао и сталан утицај
- Локални утицај

Евалуација утицаја вршена је за изабране концепте и решења стратешког нивоа, квалитивно-описно, на основу чега је припремљена коначна матрица која показује одрживост Плана. Евалуација утицаја је у збирној табели приказана коришћењем одговарајућих боја (зелена за позитивне утицаје, црвена за негативне, бела за неутралне) а интензитетом боје значај утицаја, према броју карактеристика које су дефинисане као значајне (постојање једне или две карактеристике) и врло значајне (три или четири карактеристике), како је приказано у следећој табели.

Врста/значај утицаја	Стратешки значајан утицај (једна или две карактеристике)	Стратешки веома значајан утицај (три или четири карактеристике)
Позитиван		
Негативан		
Неутралан		

Збирна матрица утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ на животну средину приказана је табеларно.

Табела 5. Матрице процене утица

Циљеви СПУ

1. очување и унапређење квалитета ваздуха
2. очување и унапређење квалитета подземних вода
3. развој водоводне и канализационе мреже и обезбеђивање пречишћавања отпадних вода (фекалних, загађених атмосферских) изградњом Постројења за пречишћавање отпадних вода
4. унапређење стања шума и повећање површине под шумом
5. рационално коришћење земљишта
6. спречавање деградације земљишта, спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у земљиште
7. унапређење система прикупљања, третмана и одлагања чврстог
8. очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
9. подстицање коришћења обновљивих извора енергије – соларне
10. успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана (ваздуха, вода, земљишта и буке)
11. развијање различитих видова туризма у складу са потребама
12. подстицање економског развоја и запослености изградњом пансиона, мотела, хотела, комерцијалних и угоститељских објеката у функцији туризма
13. боље промовисање туристичког локалитета „Лучића ограда“ у оквиру општине Косјерић уз обезбеђивање трајне и активне помоћи локалне заједнице
14. мотивисање младих људи у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму

Циљеви стратешке процене

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Реконструкција постојећег пута који је и једина веза између државног пута II А реда број 175 и предметне локације	МВ Ср/Д Пу/СУ Л				В Ср/Д Ст Л					ВВ/В Ср/Д Пу/СУ Л				
Изградња неопходних стамбених, колско-пешачких,	МВ Ср/Д Пу/СУ				В Ср/Д Ст					ВВ/В Ср/Д Пу/СУ				

*Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“
на животну средину*

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
пешачких и приступних саобраћајница	Л				Л					Л				
Изградња јавног паркиралишта око зоне спорта и рекреације (ПМ=23)					ВВ Ср/Д Ст Л									
Изградња разводне водоводне мреже са потребним зонирањем (обзиром да је висинска разлика највишег и најнижег дела око 75 m), предвиђа се уградња цеви од полиетилена због својих повољних механичких карактеристика, отпорности на спољне утицаје и лаке уградње, где год је могуће мрежу градити као престенасту због бољег хидрауличног рада система)		ВВ/В Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л		ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л			ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср Пу/СУ Л				
Изградња сепарационог канализационог система фекалне канализације тако да је фекална канализација независан систем, са трасама уличних колектора са најмањим пречником од Ø 200		ВВ/В Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л		ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л		В Ср Пу/СУ Л		ВВ Ср Пу/СУ Л				
Изградња ППОВ		ВВ Ср/Д Ст	ВВ Ср/Д Ст		ВВ Ср/Д Ст	ВВ Ср/Д Ст								

*Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“
на животну средину*

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		Л	Л		Л	Л								
Изградња сепарационог канализационог система атмосферске канализације, минималног пречника Ø300		ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л		ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л								
Изградња водонепропусних септичких јама за привремено одлагање отпадних вода		В К/Ср СУ Л				В К/Ср СУ Л								
Изградња нове Т.С. 10/0,4 KV сличне типу SBTS 400 KVA а прикључак исте извршити кабловским 10 KV водом из правца постојеће Т.С. 10/0,4 KV Лучића Ограда 1														
Изградња јавне расвете изведене савременим светилъкама које обезбеђују већи осветљај уз мању потрошњу електричне енергије, као што су натријумове светилъке високог притиска и металхалогене светилъке одговарајуће снаге														

*Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“
на животну средину*

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Од постојеће телефонске централе MSAN Ражана планира се ископ рова за полагање оптичке РЕ цеви пречника 40mm и удубљавање оптичког кабла потребног капацитета до места планираног MSAN-а														
Изградња подземне телефонске мреже, од планираног MSAN-а до свих постојећих и планираних корисника ТТ услуга														
Постављање типских подземних контејнера капацитета 2m ² за потребе одлагања чврстог отпада							ВВ/В Ср/Д Ст Л							
Изградња спортско-рекреативних садржаја (мањи спортски терени и игралишта за децу)				ВВ Ср/Д СУ Л	ВВ Ср/Д СУ Л						ВВ/В Ср/Д СУ/Ст Л	ВВ/В Ср/Д СУ/Ст Л		
Формирање зоне „кућа за одмор“ (викенд становање)				ВВ Ср/Д СУ Л	В Ср/Д Ст Л				МВ/В Ср/Д Пу/СУ Л		В Ср/Д СУ/Ст Л	В Ср/Д СУ/Ст Л	В Ср/Д СУ/Ст Л	
Развој комерцијалних садржаја у функцији туризма (Формирање зоне)				ВВ Ср/Д СУ Л	ВВ Ср/Д СУ Л				МВ/В Ср/Д Пу/СУ Л		В/ВВ Ср/Д СУ/Ст Л	ВВ/В Ср/Д СУ/Ст Л	В Ср/Д СУ/Ст Л	МВ/В Ср/Д Пу/СУ Л

*Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“
на животну средину*

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Унапређење зеленила	ВВ Ср/Д Ст Л			ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л			ВВ Ср/Д Ст Л						
Интегрална заштита природних вредности, заштита животне средине				В К/Ср СУ/Ст Л	В К/Ср СУ/Ст Л	В К/Ср СУ/Ст Л	ВВ Ср СУ/Ст Л	ВВ К/Ср СУ/Ст Л		ВВ Ср/Д Ст Л				

Горња табела представља приказ вредновања планских решења са аспекта заштите животне средине. Сваки процењени утицај је резултат вишекритеријумског вредновања појединачних планских решења и њиховог утицаја на посебне циљеве стратешке процене утицаја и на основне компоненте животне средине - ваздух, воду и земљиште.

Наведена планска решења углавном имају мали негативан и позитиван утицај на очување квалитета животне средине, док поједина планска решења немају никакав утицај на животну средину.

Утицају планских решења су локалног карактера. Вероватноћа утицаја планског решења на животну средину је могућа, вероватна или врло вероватна у зависности од планског решења.

3.4.МЕРЕ ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У том смислу се, на основу анализираног стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите. Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквиру граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Мере заштите омогућавају развој спречавају конфликти на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Дефинисање мера заштите извршено је на основу анализе стања животне средине, процене могућих утицаја Плана на животну средину и фактора животне средине за које је утврђено да могу бити изложени највећем утицају.

Заштита и унапређење животне средине оствариће се побољшањем њеног укупног квалитета, а посредно и њених основних елемената: ваздуха, воде, земљишта и живог света. Овај циљ оствариће се спровођењем низа мера различитог карактера:

- правних – нормативних мера: доношење општих нормативно-правних аката Општинске управе о заштити и унапређењу животне средине, као и програма заштите и поступака и активности, критеријума понашања, а у вези са тим и санкционих поступака у случају непоштовања Закона; израда катастра загађивача и стално ажурирање од стране надлежних органа, при чему је нарочито важно успостављање мерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања; забрана и ограничавање градње објеката који су потенцијални загађивачи у зонама становања, друштвених, рекреативних, здравствених, школских и других центара активности;
- техничко-технолошких мера: прилагођавање технолошких и производних процеса у индустрији захтевима и условима заштите од загађивања животне средине; уградња, контрола, употреба и одржавање инсталација и уређаја за пречишћавање загађених отпадних гасова и вода;
- урбанистичко-планских мера: правилан избор локације (нарочито производних и прерађивачких објеката) уз поштовање мезо и микролокационих карактеристика простора; формирање санитарних заштитних зона око индустрија и великих саобраћајница, при чему ширина санитарних зона зависи од степена загађења; овде се посебно наглашава израда елабората процена утицаја којима ће се оцењивати планска и пројектна решења у односу на захтеве животне средине, у складу са Законом.
- економских мера: прибављање материјалних средстава потребних за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине кроз мере фискалне политике,

издвајање доприноса из цене производа и услуга, накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и финансирање из новчаних накнада и казни за емитовање штетних продуката преко дозвољеног нивоа у животну средину.

Мере заштите ваздуха

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

- увести мерна места за контролу квалитета ваздуха на подручју Плана детаљне регулације „Лучића ограда“
- обезбедити доступност резултата испитивања и праћења стања квалитета ваздуха,
- на основу локалних потенцијала за коришћење обновљивих облика енергије (соларна) одговарајућим програмима треба стимулисати употребу ових извора енергије као битну компоненту одрживог развоја насеља,
- редовно информисање јавности и надлежних институције, у складу са важећим Законом
- подићи степен комуналне хигијене
- обавезно је постављање филтера у објектима у којима се врши термичка обрада хране (свих врста)
- спречити градњу нових објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл...

Оператер стационарног извора загађивања ваздуха у обавези је:

- да поштује Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух
- да спроведе мере за смањење загађивања ваздуха у поступку пројектовања, градње и редовног рада (коришћења) тако да не испушта загађујуће материје у ваздух у количини већим од граничних вредности емисије;
- за случај да се у процесу обављања делатности емитују гасови непријатних мириса, оператер мора применити мере за редукцију мириса;
- за планирани, изграђени или реконструисани стационарни извор загађивања, за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину, оператер је у обавези да пре пуштања у рад прибави дозволу, а уз захтев за издавање дозволе обавеза оператера је да приложи техничку документацију за тај извор загађивања и стручни налаз са резултатима емисије;

Мере заштите воде

Приоритетне активности са становишта заштите вода у наредном планском периоду односиће се на изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода, као и адекватну заштиту водоизворишта што ће се остварити применом следећих мера заштите

- обавезна је изградња водоводне инфраструктуре
- обавезна је континуирана контрола квалитета воде за пиће
- постројење за пречишћавање отпадних вода треба да представља најрационалнији прилаз решавању проблема коришћења и заштите воде

- отпадне воде из ресторана и хотела где постоји могућност појаве масти и уља морају проћи кроз третман предпречишћавања (сепратор масти и уља) до нивоа квалитета фекалних отпадних вода
- обавезна је изградња канализационе мреже за санитарне и атмосферске воде
- неопходно је применити принцип “загађивач плаћа” у процесу приватизације, власници на време морају да знају све економске последице на том плану (улагање у заштитне системе за пречишћавање) или плаћање надокнаде које морају да буду веће од ефективних трошкова пречишћавања отпадних вода;
- забрањено је коришћење напуштених бунара као септичких јама ,
- предлаже се изградња пакетних мини уређаја за пречишћавање отпадних вода и претварање постојећих септичких јама у биопречистаче отпадних вода уградњом адекватне опреме (у складу са финансијским могућностима корисника),
- неопходна је едукација становништва и потрошача ради смањења примарног загађења,
- увођењем контроле квалитета воде за пиће из локалних бунара од стране стручних служби.

Мере заштите земљишта

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- обавезно је спровести систематско/периодишно праћење квалитета земљишта
- обавезно прописивање изградње водонепропусних септичких јама до изградње канализационе инфраструктуре,
- изградњом канализације на предметном простору смањиће се опасност од потенцијалног загађивања тла и подземних вода од стране планираних намена
- забрањено је неконтролисано депоновање свих врста отпада

Мере за управљање отпадом

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног одношења отпада ,
- организовати прикупљање и одвоз отпада од стране комуналног предузећа које је основано од стране општине Косјерић,
- прикупљање и одлагање чврстог отпада вршити у типске подземне контејнере капацитета 2m²,
- у зони планираних туристичких комплекса дефинисати позиције и капацитете контејнера за одлагање чврстог отпада,
- едукација становништва, јавних служби и бизнис сектора о значају и начинима исправног поступања са отпадом.

Мере заштите шума

- забрањено је крчење и сеча шума која није у складу са редовним обнављањем шума,
- правовремено уклањање осушених стабала четинара, у циљу спречавања развоја поткорњака и ширења истих на здрава стабла,
- забрањено је одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин,

- обавезна је примена биоинжињерских мера, које предвиђају заштиту терена од ерозије и заштита сталних и повремених водотокова од засипања стенским или земљаним материјалом,
- забрањена је сеча здравих стабала, пре него што се одреде позиције објеката које морају бити у највећој могућој мери прилагођене постојећем високом зеленилу,
- забрањено је паљење отворене ватре у шуми и на земљишту у непосредној близини шуме, на удаљености мањој од 200 метара од руба шуме,
- за озелењавање слободних површина и реконструкцију постојећих користити претежно аутохтоне врсте дрвећа,
- обавезно је праћење и заштита шума од пожара, посебно у критичним месецима (у току лета), те у том смислу поставити знакове обавештавања и забране ложења ватре, организовања дежурства у критичном периоду године због благовременог интервенисања

Мере заштите природног наслеђа

Еколошку мрежу чине:

- 1) еколошки значајна подручја;
- 2) еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије,
- 3) заштитна зона тамо где је потребна да штити еколошки значајна подручја и еколошке коридоре од могућих штетних спољних утицаја.

У еколошки значајна подручја спадају просторне целине на којима се налазе: одређена подручја дефинисана на основу међународних програма за идентификацију значајних подручја за птице (ИБА), биљке (ИПА) и дневне лептире (ПБА);

Еколошком мрежом управља се на начин који обезбеђује очување повољног стања осетљивих, ретких, угрожених и типова станишта од посебног значаја за очување и популација строго заштићених и заштићених дивљих врста, од националног и међународног значаја, као и одржање и унапређење функционалне и просторне повезаности њених делова.

Под управљањем еколошком мрежом подразумева се управљање појединачним еколошки значајним подручјима и еколошким коридорима, ради одржавања и унапређивања функционалне целовитости еколошке мреже.

Заштита еколошке мреже обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста у складу са законом којим се уређује заштита природе, и другим прописима, као и актима о проглашењу заштићених подручја и међународним уговорима:

- забрањено је уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
- забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.)
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;
- планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;
- стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета;

- предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања;
- унапредити еколошке коридоре унутар грађевинских подручја успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста, обезбедити техничко-технолошка решења за неометано кретање дивљих врста;
- изван зоне становања насеља забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за воду на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока.

Мере заштите за заштитну зону

- зоналним распоредом урбано-руралних садржаја, применом одговарајућих техничко-технолошких и других решења елиминисати или ублажити негативне утицаје на живи свет;
- забрањено је обављање активности које могу довести до продирања и ширења инвазивних врста из окружења;
- приликом коришћења природних ресурса потребно је обезбедити очување хидролошког режима неопходног за функционалност еколошки значајног подручја и/или еколошког коридора;
- стимулисати подизање заштитног зеленила дуж граница еколошког коридора складу са потребама врста и станишних типова подручја.

Мере заштите од буке

Бука је, физички посматрано, емитована енергија која се преноси таласима кроз ваздух. Људско ухо другачије препознаје, код истог нивоа буке, ниске фреквенције од високих. Високе фреквенције код истог нивоа буке више сметају. Мерење и вредновање јачине буке прилагођено је функцији човечијег чула слуха. Јачина буке се мери у децибелима, односима логаритама вредности датог нивоа буке и нивоа буке на прагу чујности (dB) и редукује на еквивалетну фреквенцију (A) – dB(A).

Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

Највиши нивои буке утврђени су Правилником о методологији за одређивање акустичних зона („Сл.гласник РС“ бр.72/10). Граничне вредности индикатора буке дате су у наредној табели, а прописани Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр.75/2010). Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче од свих извора буке на посматраној локацији.

Табела бр.6. Највиши дозвољени нивои спољашње буке

Зоне	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
		Дан	Ноћ
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45

Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика

Због постојања одређеног сеизмичког ризика, применом превентивних мера није у потпуности могуће остварити потпуну заштиту људи и објеката. Зато се техничким мерама прописују услови и дефинишу оперативне мере спасавања, рашчишћавања рушевина као и збрињавање угроженог становништва. У дефинисаним планским решењима, односно правилима уређења и грађења прописаним овим Планом, узети су у обзир сви чиниоци који имају утицај на смањење последица изазаваних могућим земљотресом - изграђеност, спратност објеката, мрежа неизграђених површина и др. Исти су дефинисани у оптималним, односно дозвољеним границама, чиме се утицај могуће елементарне непогоде максимално умањује.

Основна мера заштите од земљотреса представља примену принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно примену сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима. Урбанистичке мере заштите, којима се непосредно утиче на смањење повредивости територије, уграђене су у планска решења, при чему су дефинисане све безбедне површине на слободном простору - паркови, тргови, игралишта, које би у случају земљотреса представљале безбедне зоне за евакуацију, склањање и збрињавање становништва. Овим се обезбеђује одговарајући степен заштите људи и минимална оштећења грађевинских објеката, односно континуитет у раду објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Основне смернице које треба примењивати су следеће:

- обезбедити довољно слободних површина које прожимају урбане структуре, а посебно водити рачуна о габаритима, спратности, лоцирању и фундирању објеката;
- главне коридоре комуналне инфраструктуре потребно је водити дуж саобраћајница и кроз зелене површине и на одговарајућем одстојању од грађевина;
- обавезна је примена важећих сеизмичких прописа при реконструкцији постојећих и изградњи нових објеката.

Могућа заштита односи се на усклађен размештај функција и намена у простору и строго поштовање законских прописа о сеизмичким дејствима на конструкције, уз детаљно истраживање терена.

С обзиром на то да законска регулатива у овој области није у довољној мери развијена и усаглашена са светским стандардима, у смислу прописивања посебних мера заштите у примени је Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима (*Службени лист СФРЈ, бр. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90*).

Табела бр.7.-Препоруке за асеизмичну градњу

Степен MCS Скале	Јачина земљотреса	Ефекат	Утицај на инфра и супраструктуру
VI	Средње јак	Осећају га сви људи на отвореном простору. На лошије изграђеним објектима могућа мања оштећења	Могућа мања оштећења на комуналној инфраструктури Функционисање 90% и више
VII	Јак	Могућа рушења појединих делова изграђених објеката Видљива оштећења појединих објеката (пукотине, оштећења кровова и димњака)	Мања оштећења комуналне инфраструктуре. Могући краћи прекиди у водоснабдевању, напајања електричном енергијом и ТТ везама Функционисање до 90%

			Отклањање кварова у периоду до 24 h
VIII	Врло јак	Рушење појединих објеката	Оштећење комуналне и могућа оштећења регионалне и магистралне инфраструктуре Функционисање до 75% Отклањање кварова у периоду до 72 h

Заштита од нејонизујућих зрачења – обухвата услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, услове коришћења извора нејонизујућих зрачења и представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора. **Опште мере заштите од нејонизујућег зрачења** прописане су Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл.гласник РС” бр. 36/09):

- прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
- спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
- примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
- образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
- информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима и мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.

Посебно су дате препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја енергетске инфраструктуре, који су табеларно приказани.

Табела бр. 8.- Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре²

ЕЛЕКТРОМРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 110 kV	Минимум 25m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ", број 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката испод и у близини далековода потребна је сагласност
Далековод 35 kV	Минимум 10m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	
Далековод 10 kV	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	

² Препоруке су дате за све енергетске системе различитих енергетских система, тако да имају општи (универзалини) карактер и у том смислу коресподентни су планираним објектима и инфраструктурним мрежама

ЕЛЕКТРОМРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
		"Електромережа Србије" или надлежног електродистрибутивног предузећа.
ТС 110/x kV	Минимум 2-3 ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ" бр. 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката у близини постројења потребна је сагласност "Електромережа Србије" или надлежног електродистрибутивног предузећа.
ТС 35/x kV	Минимум 1 ha.	

4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

Стратешком проценом су дефинисани тренутни и потенцијални еколошки проблеми, са смерницама за даљи урбани развој базиран на одрживим принципима.

Еколошка процена Плана детаљне регулације „Лучића ограда“, представља основ за вредновање простора при реализацији појединачних пројеката.

У хијерархији просторних и урбанистичких планова, План детаљне регулације је најнижи хијерархијски ниво.

План детаљне регулације ће се, на територији његовог обухвата, спроводити Директно на основу правила уређења и грађења из Плана и представља плански основ за издавање локацијских услова (или другог акта у складу са Законом) на целој територији обухвата Плана, директно на основу правила уређења и грађења.

У току спровођења Плана се не искључује могућност негативног деловања на планско подручје, па је стога за конкретне пројекте за које је утврђено да имају штетно дејство и који могу имати штетно дејство на животну средину, потребно приступити процедури Процене утицаја пројекта на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11), Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 69/2005), и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08).

Процена утицаја на животну средину обавезна је за све пројекте потенцијалне изворе загађивања животне средине и угрожавања њеног квалитета и капацитета.

Студија о процени утицаја је саставни део документације потребне за исхођивање дозволе или одобрења за извођење пројекта (изградња, промена технологије, промена делатности и остале активности у простору); Поступак процене утицаја на животну средину је потребно спровести по фазама у поступку процене утицаја како је то прописано Законом.

5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака како би се предложене мере заштите животне средине у Плану детаљне регулације „Лучића ограда“, могле успешно контролисати и пратити при имплементацији Плана.

Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), следеће ставке:

- опис циљева Плана и програма,
- индикаторе за праћење стања животне средине,
- права и обавезе надлежних органа,
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору, што ствара услове за рационално и еколошки прихватљиво управљање животном средином.

На подручју града Косјерића Завод за јавно здравље Ужице и Агенција за заштиту животне средине контролишу квалитет ваздуха. На подручју Плана детаљне регулације није успостављен систем мониторинга. Неопходно је указати на значај истог. У том смислу, за потребе овог извештаја, дају се основе за конституисање интегралног програма мониторинга, који би требало да буде саставни део мониторинга за територију планског подручја и утицајног подручја (гравитационих зона), односно делова суседних општина и округа. У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- отпада;
- квалитета ваздуха ;
- квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- квалитета земљишта и шума;
- нивоа буке;
- еколошке мреже;

За предметно подручје основни циљ је:

- обезбеђивање мониторинга планског подручја;
- обезбеђивање правовременог реаговања и упозорења на могуће негативне последице;
- увид у стање природних вредности - чиниоца животне средине и врсте могућих загађења.

5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА

Индикатори праћења стања представљају инструмент за сагледавање и оцењивање стања животне средине и улазне податке на основу којих се прати стање животне средине, врши процена могућих утицаја и дефинишу обавезне мера заштите.

Табела бр. 9. - Индикатори праћења стања животне средине

Област стратешке процене	Индикатор	Надлежни орган/организација за праћење стања	Рокови праћења могућих утицаја
Управљање отпадом	Укупна количина произведеног отпада	Општина-КЈП „Елан“	Једном годишње
	Укупна количина произведеног комуналног отпада	Општина-КЈП „Елан“	Једном годишње
	Укупна количина амбалажног отпада	Општина-КЈП „Елан“	Једном годишње
Заштита ваздуха	Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , O ₃	Завод за јавно здравље Ужице, Агенција за заштиту животне средине	Једном годишње/ по потреби
Заштита вода	Serbian Water Quality Index (SWQI) -Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК ₅ , физичко-хемијски и микробиолошки параметри квалитета површинских вода	Агенција за заштиту животне средине	Једном годишње
	Нутријенти у површинским и подземним водама	Агенција за заштиту животне средине“	Једном у току године - периодични
	Квалитет воде за пиће	Институт за заштиту здравља Србије“, Милан Јовановић - Батут“ Завод за јавно здравље Ужице	Једном у току године - периодични Три пута месечно – основни
	Проценат становника прикључен на јавни водовод	Општина-КЈП „Елан“	Једном годишње
	Проценат становника прикључен на јавну канализацију	Општина-КЈП „Елан“	Једном годишње
	Загађене (непречишћене) отпадне воде,	Општина-КЈП „Елан“	Четири пута годишње
Заштита земљишта и шума	Површина, састојине и типови шума	ЈП „Србијашуме“	Четири пута годишње
	Шумске врсте	ЈП „Србијашуме“	Једном годишње

Област стратешке процене	Индикатор	Надлежни орган/организација за праћење стања	Рокови праћења могућих утицаја
	Депозиција загађујућих материја, шумско земљиште и мониторинг здравственог стања шума	ЈП „Србијашуме“	Једном годишње
	Површине деградираног земљишта	Локална мрежа за праћење квалитета земљишта, Одељење за комуналне и инспекцијске послове	Једном годишње
Заштита од буке	Укупни индикатор буке	Општина/Локална мрежа за праћење нивоа буке	Једном годишње
Еколошка мрежа	Степен ефективности спроведених мера заштите и унапређења, као и степен остварења утврђених циљева очувања и унапређења функционалности и интегритета еколошке мреже	Завод за заштиту природе	Једном годишње

5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Јединица локалне самоуправе – општина, стара се о заштити животне средине. У надлежности општине је да припрема и доноси локалне програме коришћења и заштите природних вредности, програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове.

Одредбама чл. 69. и 73. Закона о заштити животне средине прописане су надлежности, права и обавезе републичких и локалних органа. Истовремено, надлежности, права и обавезе су садржани и у одредбама Закона о управљању отпадом ("Службени гласник РС", број 36/09 и 88/10). Главна обавеза из наведених закона је у мерењу, односно загађивачи и установе које обављају мерење у обавези су да спроводе одговарајуће активности на планском подручју.

Обавеза надлежних органа је да:

- усвоји локалну регулативу (нормативна акта) из области контроле и мониторинга стања животне средине;
- заштите постојећи биљни и животињски свет, спровођењем планских решења заштите;
- изradi Програм за систематско праћење стања животне средине на територији општине Косјерић у складу са важећом законском регулативом;
- обезбеди локације за постављање мерних станица и узимање узорака;
- успостави мониторинг у границама Плана и формира локалну мониторингску мрежу;
- ангажује овлашћену институцију која ће вршити континуална као и повремени мерења, а податке добијене са мерних места доставати надлежном органу локалне самоуправе;

- надлежни орган је у обавези да податке добијене праћењем стања животне средине на подручју Плана доставља Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин
- правовремено обезбеде услове за адекватан третман чврстог и течног отпада;
- спроводе све мере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација у саобраћају, на саобраћајницама (пре свега спречавање инцидента у транспорту и претовару опасних материја, транспорту и претовару горива и сл.);
- обезбеде спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Оператер сваког извора загађења у обавези је да:

- надлежном органу достави податке о стационарном извору загађивања и свакој његовој промени;
- обезбеди редован мониторинг емисије и да о томе води евиденцију;
- обезбеди континуална мерења емисије ако за то постоји обавеза самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење;
- води евиденцију о обављеним континуалним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења и достави податке једном у три месеца и достави мерења на годишњем нивоу у виду годишњег извештаја;
- обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћених организација, ако мерења емисије не обавља самостално;
- обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног (акредитованог) правног лица два пута годишње уколико не врши континуални мониторинг, а податке достави надлежном органу;
- испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада;
- врше испитивање количине опасних и штетних материја у земљишту уколико постоји могућност загађења земљишта .

Еколошки значајним подручјем и/или еколошким коридором које није стављено под заштиту као заштићено подручје, а налази се на територији две или више јединица локалне самоуправе, споразумно управљају јединице тих локалних самоуправа.

Управљање деловима еколошке мреже спроводи се на основу планова управљања. План управљања овог члана доноси правно лице коме је поверено управљање делом еколошке мреже.

За део еколошке мреже који је истовремено и заштићено подручје доноси се план управљања тог подручја који садржи све елементе управљања овог дела еколошке мреже. Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга емисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

У случају саобраћајних акцидената могуће су штете на самом извору, односно нема опасности на шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољено у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројекта за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

Ниво угрожености од земљотреса је у зони интензитета $6^{\circ} > \text{МСК} > 8^{\circ}$ па се морају поштовати мере заштите при градњи објекта у турским подручјима за степен заштите интензитета $6^{\circ} > \text{МСК} > 8^{\circ}$., што подразумева одговарајућу градњу, избор материјала и др. У циљу најекономичније и најадекватније сеизмичке заштите, првенствено се треба одредити за објекте грађене од природних материјала (дрво, камен и др.). Ова мера је у складу са другим елементима планирања и коришћења планског подручја.

6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланабилни процеси“ који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничка техника различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.

У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
- (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,
- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

Разрадом наведених фаза потребно је развити и у Извештају представити поступак стратешке процене за План детаљне регулације.

7.0. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ у нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера. Опште тешкоће приликом израде стратешке процене могу се класификовати у неколико група и то: организационо - управљачке тешкоће – не постоји потпуни институционални оквир надлежан за послове заштите животне средине, што за последицу има да не постоји организован систем мерења и мониторинга; кадровске – не постоји довољан број стручњака који би својим стручним радом допринео развоју система заштите животне средине; материјално – финансијске који се огледа у чињеници да се планско подручје налази у једном од слабије развијених делова Републике.

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину, достављена је сва постојећа просторно-планска и урбанистичка документација на увид као и подаци студијске, пројектне и друге доступне документације што је било од изузетног значаја за оцену стања животне средине.

8.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који су дужни да доставе своје мишљење у року од 30 дана. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног плана на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалних заједница важно је адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине. Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања Плана детаљне регулације. Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља Нацрт Плана детаљне регулације заједно са Извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

9.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Проблематика заштите животне средине приликом израде Плана детаљне регулације разматрана је у оквиру планског документа, али и у склопу Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане у оквиру Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину којима се дефинише садржина Извештаја о стратешкој процени утицаја.

Стратешка процена утицаја која се радила за План детаљне регулације „Лучића ограда“ бавила се генералном анализом и проценом могућих утицаја планираних планских решења на животну средину. Анализирајући План детаљне регулације у целини, као и појединачна планска решења, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација плана не производи могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ да се она потенцијално могу јавити само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења. Планом се предвиђају решења која свеукупно доприносе атрактивности подручја обраде, узимајући у обзир и могуће негативне утицаје и мере заштите од истих, који су неминовни као последица динамичног развоја подручја. Сва предложена планска решења уважавају принципе одрживог развоја и поштују друштвено-економски и социјални аспект планиране организације намена на датом простору, што овај план афирмише са аспекта утицаја на животну средину.

Стратешка процена утицаја Плана на животну средину је важан процес, али и важан документ из следећих разлога:

- простор вреднује са аспекта одрживог развоја – заштите животне средине и економски прихватљивог развоја;
- простор вреднује са аспекта спречавања конфликта и грешака у простору, избегавања непотребних трошкова и самим тим представља инструмент превентивне заштите још у фази израде планског документа;
- даје смернице, мере и услове за еколошко-економски оправдано, одговорно, прихватљиво, развојно, одрживо планирање и управљање простором;
- обрађивачима Плана даје потребне податке, информације о стању и могућностима у простору, потенцијалима и ограничењима, могућим конфликтима и друге важне податке о животној средини;
- даје матрицу са обавезујућим смерницама и мерама, препорукама и условима за ниже хијерархијске нивое;
- прописује нивое процене утицаја за планове – планова детаљне регулације и пројекте (објекте, постројења, технологије, радове и активности у простору);
- даје приказ процене стања према поставкама планираног развоја и даје механизме контроле кроз обавезујуће смернице, мере и услове заштите и унапређења стања животне средине и правила уређења и грађења;
- омогућава да се дугорочним управљањем и контролом реализације планираног развоја могу узети у обзир импликације планских решења на природне вредности, ресурсе и животну средину, природна и културна добра у Плану.

Стратешка процена Плана интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине. Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору. На нивоу Плана детаљне регулације „Лучића ограда“ процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о Стратешкој процени утицаја плана.

Стратешка процена утицаја је интегрисана у План детаљне регулације „Лучића ограда“ у поступку израде плана, а у циљу заштите природних вредности и животне средине, као и оптимизације управљања простором и ресурсима, како би се планиране намене, објекти и садржаји реализовали на одржив и еколошки прихватљив начин.